

ԶԻԿԼԵՐ

ԼԻՆԵՆԻ
ԶԳՈՆ

891.71V
2-60

ՊԵՏԶՐԱՏ

30 MAY 2011

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

891.71/5

2-60

ԶԻԼՎԵՐ

ԼԻՆԵՆՔ ԶԳՈՆ

ԹԱՐԳՄ. Վ. ԴԱՐՑԱՆ

1930
2000

357
01

ԳԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱԳՈՒԹՅՈՒՆ

13 APR 2012

1472
40

ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

Խորհրդային հետախուզության պանծալի գործունեությունը, վոր ուղղված է ժողովրդի բոլոր թշնամիների՝ լրտեսների, քնասարարների և զինվորականների մերկացմանը և արմատախիլ անելուն, խորապես հետաքրքրում և հուզում է մեր յերեխաներին: Խորհրդային ժողովուրդը և նրա յերեխաները—իրենց հայրենիքի բոցավառ հայրենասերները,—ոգնում են խորհրդային հետախուզությանը՝ թշնամիների գեմ մղվող նրա ղեկարին պայքարում:

Ներկա ժողովածուի մեջ հավաքված են մի շարք պատմվածքներ ֆաշիստական հետախուզության գործակալների նենգ մեթոդների մասին, այն գործակալների, վորոնց մեր յերկիրն են ուղարկում կապիտալիստական պետությունները: Պատմվածքներում ցույց է տրված այն հսկայական աշխատանքը, վոր կատարում են պանծալի ներքգործող կոմատականները և այն սերը, վորով չըջապատում է խորհրդային ժողովուրդը իր պանծալի խորհրդային հետախուզությանը:

Այդ պատմվածքները, վոր գրված են կենդանի, փաստական նյութերի հիման վրա, կարող են պիտաներական ջոկատներում տեղի ունեցող գրույցների համար ծառայել վորպես լավագույն ձեռնարկ:

Հատուկ գործարաններից մեկի տեխնիկական վերահսկողութեան բաժնի ավագ ինժեներ Վիկտոր Ալեքսանդրովիչ Իգնատյուկը առնում էր իր աղջկա՝ Գալլիկայի ծնունդը:

Վեց տարեկան Գալլիկան, բարձրաճակատի, հոր ծնկներին վրա, հանդիսավոր կերպով հայտարարեց ներկա յեղողներին, վոր այսօր նա մեծանում է մի ամբողջ ասարով և վոր գիշերը չպետք է քնի, վորովհետև ուղում է տեսնել, թե ինչպես է ինքը մեծանալու:

Աղմկում էին և ուրախանում: Անսպասելիորեն միջանցքում հնչեց զանգը.

— Ով կարող է լինել,—տարակուսանքով ասաց Իգնատյուկի կինը և վեր կենալով զնաց միջանցք: Նրանք այլևս հյուրեր չէին սպասում: Նա շուտով վերադարձավ: Նա անհանգիստ տեսք ուներ:

— Վիտյա,—կամացուկ դիմեց նա ամուսնուն,— քեզ ինչ-վոր մի կին էր հարցնում: Իմացավ, վոր մեզ մոտ հյուրեր կան, հրաժարվեց ներս մտնել: Նա խնդրեց հայտնել, վոր շտապ գործ ունի և կգա վաղը յերեկոյան ժամի ութին: Խնդրեց, վոր դու իրեն սպասես: Ո՞վ է այդ կինը, Վիտյա,—հարցրեց նա ամուսնուն:

Իգնատյուկը ուսերը թոթվեց:

— Գաղափար չունեմ: Կարող է պատահել հասցեն և խալվել: Դու հաստատու իմացար, վոր նա ինձ մոտ էր յեկել:

Կինը գլխով համաձայնութեան նշան արեց:

— Այո, նրա մոտ մեր հասցեն եր, ըո աղագ-
նունը նա ճիշտ տվեց:

Յենթադրուեթյուններ անելու ժամանակ չկար:
Հյուրերը վեր ելին կենում սեղաններից, նվազ ելին
խնդրում:

Հաջորդ ուր սովորական աշխատանքի որ եր:
Վաղ առավոտյան, քնած Գալոչկային համբու-
րելով Իգնատյուկները միասին գնացին աշխատանքի:
Ճաշի ընդմիջումին միայն կինը յերեկվա այցե-
լուհուն հիշեց:

Աշխատանքից հետո նա մտնելով բաժին՝ ամուս-
նու մոտ, հիշեցրեց նրան «հյուրի» մասին, նախա-
զգուշացրեց, վոր ինքը տանը չի լինելու, քանի վոր
յերեկոնները կուրսներում պարապում ե:

Յերեկոն վրա հասավ: Իգնատյուկը նստել եր
տանը և սպասելով տարորինսակ այցելուհուն՝ կարգում
եր ու ջղայնանում:

Հարևան սենյակում աղջկա հետ աղմկում եր
տնային աշխատավորուհին:

Ուղիղ ժամի ութին զանգը հնչեց: Իգնատյուկը
դուռը բացեց: Նրա դիմաց կանգնած եր լավ հագնված,
սե քողով պատած գլխարկը գլխին, բարձրահասակ,
նիհար մի կին:

— Ընկեր Իգնատյուկին կարելի՞ յի տեսնել:

— Յես եմ Իգնատյուկը,—դռների մեջ կանգնած
չոր կերպով արտասանեց ինժեները:

— Կարելի՞ ե անցնել ձեզ մոտ: Յես ձեզ չեմ ուշաց-
նի,—փաշը ինչ հեգնանքով ասաց նա:

Իգնատյուկը հյուրի հետ միասին անցավ սենյակ:

— Յես ձեր յեղբոր մոտից եմ գալիս,—ցածր

ձայնով ասաց կինը, բարձրացնելով դեմքի սև քողը և
ցույց տալով արդեն վոչ յերիտասարդ, կտրուկ և կա-
նոնավոր դիմագծերով դեմքը:—Յես ձեր յեղբոր՝ Դմի-
տրի Ալեքսանդրովիչի մոտից եմ գալիս,—կրկնեց նա
մի անգամ ևս:

— Միտիայի մոտից: Ձի կարող պատահել...
Միթե նա կենդանի յի,—շփոթված արտասանեց Իգնա-
տյուկը:

— Կենդանի յի և առողջ,—ժպտաց այցելուհին:

— Բայց ինչո՞ւ յեր նա այդքան յերկար ժամա-
նակ լուր: Ձե՞ վոր տասնվեց տարի յի, վոր վոչ մի
ընդ չկա: Ճակատ գնալուց հետո կորավ ու կորավ:
Մենք բոլորս համոզված ելինք, վոր նա մեռել ե:

— Թույլ տվեք ինձ նստել,—արդեն համառորեն
ասաց այցելուհին:—Ձեր յեղբոր պատմությունը կարճ
ե, յես ձեզ չեմ ուշացնի...

— Ի՞նչ եք ասում, խնդրեմ, յես շատ ուրախ եմ,—
շփոթված արտասանեց Իգնատյուկը աթոռն առաջ
քաշելով:

— Ամենից առաջ թույլ տվեք ծանոթանալ:

Յես ձեզ արդեն գիտեմ: Իմ աղգանունս ե Վիտկով-
սկայա: Յես ձեր յեղբոր կնոջ քույրն եմ, կամ, ինչպես
ասում են ձեզ մոտ, Դմիտրի Ալեքսանդրովիչի քեներն
եմ:

— Դուք իրավացի յեք,—շարունակեց նա,—1920
թվին Դմիտրին համարյա մեռած եր: Նա ծանր վերք
ստացավ Սասնովիցայի տակ և գերի վերցվեց: Մոտ
յերկու ամիս հիվանդանոցում պառկելուց հետո, մյուս
պատերազմական գերիների հետ միասին Դմիտրին
ևս ընկավ համակենտրոնացման ճամբար: Ձեր յեղբայրը,

վոր աչքի յեր ընկնում բազմաթիվ գերիների մեջ իբր գրադիտությամբ և ինտելիգենտությամբ, վայելում էր պետերի հատուկ հարգանքը, առանձնապես՝ կողմնակա Վիտկովսկու:

Միքանի ամիս ճամբարում մնալուց հետո Վիտկովսկին առաջարկեց նրան աշխատել իր կալվածում: Դմիտրի Ալեքսանդրովիչն ընդունեց այդ առաջարկը: Այդպես սկսվեց նրա նոր կյանքը: Այստեղ նա ծանոթացավ Յադվիգա Վիտկովսկայայի հետ, վորը հետագայում դարձավ նրա կինը: 1924 թվին ձեր յեղբայրը փոխեց հպատակութունը, իսկ 1929 թվին անցավ պետական ծառայության: Այժմ Դմիտրի գազանի վոստրիկանության մեջ մեծ դերժ ունի...

Վերջին բառերն արտասանեց շատ ցածր: Վիտկովսկայան չեր հեռացնում Իգնատյուկից իր շեշտակի, ծակող հայացքը:

— Այժմ ձեզ հասկանալի չե թե ինչու նա այդքան յերկար ժամանակ չեր գրում: Փոստով կամ նույնիսկ վոչ այնքան մոտ մարդու միջոցով նամակ ուղարկելը — այդ նշանակում էր վտանգի յենթարկել ձեզ և ձեր ընտանիքը: Ոտար պետության հպատակ և վոստրիկանական խոշոր պաշտոնյա յեղբոր հետ ունեցած կապը, — չէ՞ վոր այնքան հլ հարմար ազգակցական կապ չե ձեզ, խորհրդային ինժեների համար... ճիշտ չէ՞ արդյոք:

Իգնատյուկը շղմած նստած էր: «Յեղբայրը՝ խորհրդային քաղաքացիությունից հրաժարված, վոստրիկանական պաշտոնյա, Ի՞նչ սարսափելի բան... Իսկ այս կինն ինչո՞ւ չե այստեղ, Ի՞նչ նպատակով?»

— Յես ձեզ հետ լինելու յեմ տնկեղծ, — շարունակեց

Վիտկովսկայան, կարծես հասկանալով նրա մտքերը: — Մոտ որերս յես մեկնում եմ: Ձեզանից բարե կտանեմ Դմիտրիին, նույնիսկ՝ նամակ և այս բոլորը թող մնա վորպես ընդհանուրս ընտանեկան գաղտնիք, վոր կապում է մեզ միմյանց հետ հարյուրավոր կիլոմետրերի վրա:

Վերջին բառերը Վիտկովսկայան արտասանեց ժպտալով, վեր կենալով և Իգնատյուկին հրաժեշտ տալով:

Դեռևս դռների մոտ Վիտկովսկայան թեթևակի հիշեցրեց, վոր Դմիտրին շատ ուրախ կլիներ, ստանալով յեղբորից յեթե վոչ նամակ, գոնե նրա նկարը մակագրությամբ:

Իգնատյուկը վերադարձավ սենյակ, վերցրեց գործարանի անցազրի համար պատրաստած նկարը, վրան միքանի բառ գրեց և հանձնեց Վիտկովսկայային:

Դուռը փակվեց, նա մնաց մենակ:

«Պետք է պատմել կնոջս, իսկ վաղը հաղորդել գործարանի պետին», — անցավ նրա մտքով:

Հետո մոռացության տվեց այդ միտքը: «Ինչո՞ւ: Ձե՞ վոր այդ մասին վոչ վոք չգիտե: Ամեն տարի բոլոր հարցաթերթերում, ինքնակենսագրություններում նա գրել է, վոր իր յեղբայրը քաղաքացիական կռիվներում մեռել է: Դեռ հայտնի չե, թե ինչպես կվերաբերվին նրա այդ հայտարարությանը: Կմտածեն, վոր թագցրել եմ: Վճ՛, վճ՛, լռել և միայն լռել...»

Անցան որեր: Գործերի, նոր հանդիպումների և դեպքերի հորձանուտում Իգնատյուկն սկսեց մոռանալ այս տարրինակ, նրա համար անախորժ տեսակցությունը:

Անցավ կես ամիս: Բերին և նրան անձամբ տվին մի նստակ: Իգնատյուկին խնդրում էին անցնել իրենց մոտ, հայտնում էին հասցեն, գրում, վոր Դիմայից նորություններ կան:

Իգնատյուկը գնաց: Յեվ այստեղ նրան ղեմավորող Վիտկովսկայան ու անձանոթ մի տղամարդ ուղղակի ասացին, վոր իրենք ԽՍՀՄ-ում են գտնվում և աշխատում են նրա յեղբոր հանձնարարությամբ:

— Դուք պետք է մեզ մի փոքր ոգնեք,— հայտնեց Վիտկովսկայան և սկսեց թվել գործարանի մասին մի շարք հարցեր, վորոնք հետաքրքրում էին լրտեսներին:— Յեվ չմտածեք հրաժարվել,— շարունակեց նա:— Ձեր յեղբոր հետ ունեցած կապը, վորը դուք թագցրել եք, ձեր նկարը, վերջապես այսօրվա ձեր տեսակցությունը,— այս ամենն ինքնին բավական համոզիչ են... Դե, չվիճենք, ավելի լավ է քանք լավ և բարի ազգականներ,— վերջացրեց Վիտկովսկայան:

Յեվ... Իգնատյուկը համաձայնեց: Նա դարձավ պետութայան թշնամիների, լրտեսների բարեկամն ու աջակիցը:

Փոքրոգությունը և վախկոտությունը թույլ չտվին նրան կանգնելու իր սխալները անկեղծորեն և լրիվ ընդունելու միակ ճշմարիտ ուղու վրա:

Չունենալով բավականաչափ արիություն և ազնվություն պատռելու իր շուրջը հյուսված այդ վոստայնը, նա ավելի ու ավելի խճճվեց նրա մեջ և դարձավ հայրենիքի դավաճանն ու թշնամին:

Այսպես շարունակվեց մի քանի ամիս: Հանդիպումները կանոնավոր դարձան: Այն հանձնարարությունները, վոր արվում էին Իգնատյուկին, ավելի և ավելի պատասխանատու և լուրջ էին դառնում:

Մինչև վերջը խաբող, այդ բոլոր ուրերին յերկնաբանքով ապրող Իգնատյուկը հաճախ մտածում էր ինքնասպանություն գործել, սակայն շարունակում էր կատարել իր մութ գործը, լրտեսի և դավաճանի սարսափելի գործը:

Շուտով Իգնատյուկը բանտարկվեց:

Հետաքննութայան ընթացքում պարզվեց, վոր Իգնատյուկի յեղբայրը իրոք 1920 թվին, քաղաքացիական զուգնների ժամանակ սպանվել է:

ԽԱՓԱՆՎԱԾ ԽԱՂ

Գարնեցկին կուսակցութեան վոչ յերիտասարդ անդամներէց եր: Նա անցել եր հեղափոխական խոշոր ուղի, քաղաքացիական կռիւներէ տարիները, 1918—1919 թվերին ինտերվենտներէ դեմ մղվող մարտերում միջանի անգամ վերավորվել եր:

1936 թվին Գարնեցկին աշխատում եր խոշոր պաշտպանական նշանակութուն ունեցող տրեստի միջաժնուում, վորպես պետ:

Վերջին ժամանակներս Գարնեցկու մեջ ինչ-վոր թուլութիւն առաջացավ:

Նա սկսեց սաստիկ խմել: Իր մտերիմների շրջանում հաճախ նա խոսում եր «մեծ և դժվարին կյանքից հետո փոքրիկ և արժանավայել հանգստի» մասին:

Նա դարձավ ռեստորանների մշտական հաճախորդը: Յերկու-յերեք բաժակակիցների—սովորաբար իր պաշտոնակիցների շրջանում նա իր ժամանակն անց եր կացնում մի շեշ գինու շուրջը:

Գարնեցկին համառ ու շատ աշխատող եր, սակայն և այնպես այնպիսի «մարտական» որեր եյին լինում, յերբ նա հնարավորութիւն չեր ունենում բոլոր գործերը վերջացնելու:

Յեւ այդ ժամանակ Գարնեցկին, հակառակ տրեստում գոյութիւն ունեցող ընդհանուր արգելքին, իր մեծ պորաֆելը պինդ լցնում եր թղթերով և տանում եր տուն աշխատելու:

Այդ հիշատակալից որը ևս Գարնեցկին վորոշեց ծառայութիւնից հետո տանն աշխատել:

Հարկավոր եր կարգաւ, պատասխանել բոլոր շտապ գրութիւններին, նամակներին և ծանոթանալ գործադանի պլաններին:

Գարնեցկին լավ յերեկո յեր: Գարնեցկին փողոցով դանդաղ գնում եր և մտածում, վոր վատ չեր լինի աշխատանքից առաջ մի փոքր «լիցք ստանալ»:

Փոքրիկ գարնջրատունը, ուր նա տուն վերադառնալիս հաճախ մտնում եր, հյուրընկալութեամբ բացեց նրա տաղ իր գոները:

Շուտով արդեն նա նստած եր մի սեղանի մոտ, հաճույքով խմում եր սառը գարնջուրը:

Հետագա դեպքերն սկսեցին ծավալվել ավելի արագորեն:

Խոսք տանք իրեն Գարնեցկուն:

— Յես բավական շատ գարնջուր խմեցի: Իմ կողքին յերկու ինձ անծանոթ անձնավորութիւններ խոսք բացեցին պատերազմի մասին: Դե գիտեք, ելի, այսպես թե այնպես, յես հին գինվորական եմ: Չհամբերեցի, միջամտեցի խոսակցութեանը:

Վիճում եյին ռազմական տեխնիկայի մասին: Յես ասացի, վոր մեր տեխնիկան զգալի չափով ավելի լավ ե և բարձր, քան մյուս պետութիւններում, և վոր կարիք չկա ինձ հետ վիճելու, քանի վոր յես սովալ քննադատում եմ աշխատում և այդ մասին բավական լավ գիտեմ...

Այս ամենը հետաքննութեան ժամանակ պատմելով, այնուամենայնիւ փոքր ինչ համեստութիւն եր անում: Գարնջրատանը նա ավելի մեծ սնապարծութեամբ խո-

սոււմ եր իր մասին և հպարտութեամբ խփելով պորտֆելին, ասոււմ եր իրեն վստահացած խոշոր գաղտնիքներ ի մասին:

Գարեջրատանը շատ ժողովուրդ չկար: Տաք վեճի ժամանակ Գարեհեցիին ուշադրութեամբ չզարձրեց այն բանի վրա, թե ինչպէս նրա կիսահարեած դատողութեանները ուշադրութեամբ լսոււմ ե հարեան սեղանի մոտ նստած քառասուն-քառասունհինգ տարեկան լավ հագնւած մի մարդ:

Հարեանի հետ ծանոթանալն սկսվեց հասարակ ձևով: Գարեհեցիու սեղանի մոտ նստելով, անծանոթը միջամտեց խոսակցութեանը, ջերմ կերպով պաշտպանելով Գարեհեցիուն:

Գարեջրատանը յերկու ժամն անցավ շուտ և անհատելի: Գարեհեցիին և անծանոթը, վորն իրեն ներկայացրել եր վորպէս հաշվապահ Ժիրին, արդեն միմյանց հետ բարեկամներ եյին: Գարեջրատանից դուրս գալիս Ժիրինն իր նոր բարեկամի իրանը քնքշութեամբ գրկելով ասոււմ եր.— դե, կանցնես ինձ մոտ: Ինձ մոտ հովաքովում են լավ ընկերներ՝ կոմունիստներ, պատասխանատու աշխատողներ... Ի դեպ, ինչո՞ւ այսպէս շուտ տուն գնանք: Հրաշալի կլիներ գնալ «Լիվորնո» ռեստորանը գոնե մեկ ժամ ախտեղ նստել:

Գարեհեցիին փորձ արեց հրաժարվել. այսոր դեռևս նա հսկայական աշխատանք ունի:

— Դատարկ բան ե,— համոզոււմ եր Ժիրինը: Այսոր քեզանից աշխատող դուրս չի գա: Գնանք, վաղն ավելի շատ կաշխատես:

Գարեհեցիին սկզբում իրեն վատ եր զգոււմ: Մտքում իրեն հայհոյում եր, վոր համաձայնեց գալ, բայց շուտով խղճի խայթոցներն անցան:

Ծառադայում նվազախումբը վերջում նվազեց ինչ վոր մի շատ հին վայլս, վորը շատ շուտով փոխվեց քնչուական բարակ յերգի:

Բարեկամներն արդեն վոչ թե գարեջուր, այլ թանդ գինի եյին խմում:

Հաշվապահ Ժիրինը յերջանիկ պատահականութեամբ, ինչպէս ինքն եր ասոււմ, այսոր ե միայն դրամ ստացել և կարող ե շուայլութեան թույլ տալ բարեկամի հետ քառասունհինգ տարեկ փող ծախսելու:

Անհատելիորեն ժամերը թռչում եյին: Ժիրինը անդադար լցնում իր Գարեհեցիու բաժակը: Վերջինիս գլուխն ավելի ու ավելի յեր պտտւում:

Նվազախումբն սկսեց նվազել պարի յեղանակ: Ժիրինը խնդրեց Գարեհեցիուն, վոր նա պարի:

— Ով պարի չպարի, դու պետք ե պարես, չե՞ վոր դու գինվորական ես, մի վախենա, լավ կպարես:

Գարեհեցիին սաստիկ հարեւ եր: Ժիրինը նրան թվում եր հասարակ, պարզամիտ մի յերբտասարդ:

— Ե՛հ, միտեղ ասես չի յեղել: Յո՞ւմ գնելով պորտֆելը, որորվելով վեր կացավ սեղանից: Հինգ-տասը րոպե ճարակորեն պարեց, ռեստորանի հարեւած այցելուներ ի մեջ ծիծաղ և ծափահարութեաններ տալով:

Կարճատակած և դո՛հ նա հետ դարձավ սեղանի մոտ: Ժիրինն այլևս չկար: Գարեհեցիին մտածելով, վոր իր բարեկամը հիմա կգա, հանգիստ նստեց ու սպասում եր:

Գինով մթադած գիտակցութեան միջով վոչ մի կասկած չեր անցնում: Նրա գլուխը պտտւում եր:

Ձգում եր մի փոքր դուրեկան հագնածութիւն: Մի-
քանի բոլակ հետո միայն նա հիշեց պորտֆելի մասին:
Կատարվածի ահեղ իրութիւնը Գարնեցկուն շմեցրել
էր: Նրա ճակատը ծածկվեց թեթև քրտինքով:

Նա վեր թռավ տեղից, նայեց շուրջը: Վոյ, ժիրինը
չէ յերեվում:

Վազեց հանդերձարան: Հանդերձապահը քաղաքա-
վարի կեքսով առաց, վոր Գարնեցկու բարեկամը, վորի
հետ նա յեկել էր, դուրս է յեկել տասնհինգ բոլակ
առաջ:

Գիշերվա մնացած մասը մղձավանջային էր: Գար-
նեցկին կնաջը վռչինչ չեր ասում. նա անհամբերապա-
սում էր լուսը բացվելուն, թեև չէր պատկերացնում,
ինչ անել, ինչ չանել:

Առավոտյան ժամը յոթին դանդը հնչեց: Նա յե-
ռանգագին վերցրեց փողակը:

— Այո, այո, յես եմ, Գարնեցկին:

Ժիրինի ձայնն էր.

— Դու, յեղբայր, ներիւ ինձ: Պարզ ասած, ինքս
չգիտեմ ինչպես այդ պատահեց: Սաստիկ հարբած էյի:
Հարբած վիճակում ել քո պորտֆելը վերցրել եմ: Նե-
րիւ, ստիպված էյի տեսնել քո հասցին և հեռախոսը:
Ձեք բախտից պորտֆելի մեջ դառնա՞նք հուշատետրը:
Ահա և զանգահարեցի...

Գարնեցկին յերջանիկ էր: Նա հանդիպելով ժի-
րինին ճանապարհին, աշխատանքի գնալիս, անկեղ-
ծորին թոթվեց նրա ձեռքը: Յիրկուսն էլ ծիծաղեցին
պատահածի վրա: Պայմանավորվեցին հանգիպել:

Բայց Գարնեցկու սիրտը կասկած ընկավ: Նրան
սկսում էր ավելի և ավելի պարզ կերպով թվալ, վոր

ժիրինը այն գիշեր հարբած չէր: Նա իր հիշողության
մեջ մի առ մի վերականգնում էր բոլոր դեպքերը և նրա
կասկածները սաստկանում էին:

Վերջապես, չհամբերեց: Վեր կացավ, արագութեամբ
ծածկեց սենյակի դուռը և արագ քայլերով, հարծես
վախենալով, վոր կարող է իր միտքը փոխել, դուրս յե-
կավ:

Կարճ ժամանակից հետո նա նստած էր ՆԳժի
քննիչի առանձնատանակում և մանրամասն պատմում
էր պատահածի մասին:

Յերկու ուր հետո զրույց տեղի ունեցավ նաև
«հաշվապահ» ժիրինի հետ, վորը, ինչպես պարզվեց,
ոտարերկրյա հետախուզութեան գործակալ էր: Իր
սեփական խոստովանութեամբ, նա կարողացել է ժա-
մանակին հանել իրեն հարկավոր փաստաթղթերի
պատճենները:

Սակայն լրտեսը սխալ է արել մեծ խաղ խաղալու.
նա վերադարձնելով պորտֆելը նկատի յե ունեցել
գրանով վերջնականապես ձեռք բերել Գարնեցկու վրա-
տահութիւնը և հետագայում ավելի լրիւ չափով ող-
տագործելու նրան:

Սակայն խաղը դուրս չեկավ: Գարնեցկին կատարե-
լով մի սխալ, վորը մոտ է հանցագործութեան, վերջի-
վերջո արիւնքիւն ունեցավ անկեղծորեն պատմելու
պատահածի մասին, վորով և ոգնեց բռնելու և մեր-
կացնելու լրտեսին:

ՅԵՐԵՄԱՍԱՐԴ ԻՆԺԵՆԵՐԻ ՊԱՏՄԱԾԸ

Յես ինստիտուտն ավարտեցի վորպես գերազանցիկ: Ժողովմատի բաշխման համաձայն ինձ ուղարկեցին պաշտպանական նոր գործարաններից մեկում աշխատելու:

Դործարան մեկնելիս ինձ նախազգուշացրին, վոր այնտեղ ամեն բան կարգին չէ: Վթարումներ, պարապուրդներ, սարքավորման փչացում, պլանների անընդհատ թերակատարում—այս ամենը գործարանում հաճախակի յերևույթներ են:

Դործարանի դիրեկտորն ինձ սիրով ընդունեց: Բանից պարզվեց, վոր նրան վաղուց էլ ինձ հետ ծանոթ էր:

— Յերկար սպասեցի,—խոստովանեց նա:

Նրա հետ գործարանի գործերի մասին քիչ խոսելուց հետո յես համոզվեցի, վոր նա այդ բոլորից քիչ բան է հասկանում:

Նրա հետ միասին մենք գնացինք տեխնիկական դիրեկտորի մոտ:

Վոչ—յերիտասարդ ինժնավստան տեխնիկական դիրեկտորը հենց սկզբից ինձ նախազգուշացրեց.

— Նկատի ունեցե՛ք, վոր մեր գործարանը գործարան չէ, այլ հսկայական եկապերիմենտալ լաբորատորիա: Աշխատանքը նոր է: Բնական է, վորոշ թերություններ և սխալներ կլինեն:

Արդեն մյուս օրը յես անցա ցեխն աշխատանքի: Որերն անցնում էին: Այն բանվորները, վորոնց հետ յես գործ ունեյի, ամեն օր ոգնում էին ինձ ծանոթանալու իրերի դրուժյանը:

Յես պարզ կերպով սկսեցի հասկանալ, վոր անհրաժեշտ է աշխատանքի արմատական բարեփոխում կատարել: Հարկավոր էր փոխել վառարանների ուժի մը, վորոնք դյուլթյուն ունեցող շահագործման պայմաններում քանդվում էին և ավարիայի վտանգ էին սպառնում: Յեխում, ապա ուրեմն և գործարանում, պայթեցման մշտական վտանգ կար: Սխալ էր դասավորված նաև բանվորական ուժը:

Յես մանրադնին կերպով այս հարցերն ինքս իմ մեջ քննության տուա և, վերջապես, վորոշեցի խոսել տեխնիկական դիրեկտորի հետ:

Վերջի արածս հաշվարկումներն ու հաշվումները և գնացի նրա մոտ՝ առանձնապես թե՛ հապա, այսպես և այսպես, Վասիլի իրիտոֆորովիչ, հարկավոր է շատ բան փոխել: Միայն այդ դեպքում աշխատանքն առաջ կգնա: Հակառակ դեպքում հոգս կցնդենք:

Բայց Վասիլի իրիտոֆորովիչը մի տեսակ նեղագործեց ժպտաց և ասաց.

— Զահել եք ու խակ: Բարդ գործերը շատ շուտ եք լուծում: Դե, լավ, թողե՛ք ինձ մոտ այս նյութերը, յես կնայեմ, իսկ դուք մի յերկու օրից հետո անցե՛ք ինձ մոտ տուն, կխոսենք:

Թողեցի նրա մոտ իմ բոլոր նյութերը և գնացի: Սակայն նրա խոսակցության տոնը և ժպիտն ինձ դուր չէկա: Մտածեցի անցնեմ ժողովմատ, խոսեմ, խորհուրդ հարցնեմ: Հենց նույն օրը յես անցա ժողովմատ, հայտնեցի իմ կասկածների մասին:

21

— Յես գիտեմ, վոր նյութականի կողմից ձեր գրութիւնն այնքան ելփայլուն չէ: Ահա ձեզ առայժմ:

Նա հանեց իր գրպանից միքանի հարյուրներ և մեկնեց ինձ: Յես դրամն ընդունեցի: Վորոշ ժամանակից հետո մենք բաժանվեցինք:

Հենց այդ գիշեր յես պատահած դեպքի մասին հաղորդեցի: Յես կատարեցի իմ պարտքը հայրենիքի հանգեալ:

ՄՈՐ ՀԻՇԱՅԱԿԸ

Սոնյան հատուկ նախագծման ինստիտուտներից մեկում աշխատում եր վորպես գծագրուհի: Նա շքեղ հալէնվելու և պարելու մեծ սեր ունեւ և ռեստորաններէ մշտական հաճախորդն եր:

Մեկ անգամ Սոնյայի ընկերուհին նրան ծանոթացրեց մի ոտարերկրացու հետ: Ծանոթութիւնը տեղի ունեցավ ռեստորանում, վորտեղ նրանք ընկերներով գտնվում եյին: Ոտարերկրացին բոլորովին ազատ խոսում եր ռուսերեն, լավ պարում եր: Յերեկոն անցկացրին միասին: Սոնյան շատ գոհ եր այդ հանդիպումից: Պայմանավորվեցին մի անգամ ևս հանդիպել:

Միքանի որ հետո ընկերուհին հայտնեց Սոնյային, վոր իրենց ծանոթ այդ ոտարերկրացին այսօր քրենց հրավիրում և իր մոտ: Աղջիկն ուրախությամբ համաձայնեց և յերեկոյան նրանք հյուր գնացին:

Տանտերը նրանց շատ լավ հյուրընկալեց: Շատ գինի և մրգեր կային:

Պարելուց, խմելուց հետո, տանտերն առաջարկեց հյուրերին նայել իր կոլեկցիան: Նա հրաշալի իրեր ունեւ: Գեղեցիկ վոսկյա մատանիներ, հազվագյուտ ձևի ձեռքի ժամացույցներ, շնորհալի ձեռքով պատրաստված թանգարժեք փոքրիկ արձաններ և բազմաթիւ այլ հազվագյուտ մանր-մուշր իրեր:

Ոտարերկրացին խոստովանեց, վոր ինքը մոլեռանդ

կոեկցիոններ ե, և այդ բոլորի վրա նա ահադին փսգեր
եծախառմ:

Սոնյան հիանում էր շքեղ իրերով, նա միքանի
անգամ բոլոր իրերը դիտեց: Ընկերուհին, վոր նստեղ
էր նրա կողքին, հանկարծ հիշեց, վոր նա պետք է
տունը գննդ տար:

Թուլյալուծյուն խնդրեց տան տիրոջից հեռա-
խոսով խոսելու, վոր կախված էր միջանցքում:

Ոտարերկրացին շատ քաղաքավարի յեր, նա նույ-
նիսկ նրան ուղեկցեց:

Սոնյան ֆնաց մենակ: Միքանի բոպե հետո
տանտերը վեր ադարձավ, քիչ անց նրա հետեից ներս
մտավ նաև ընկերուհին:

Մեկ ժամ ևս նստելուց հետո, աղջիկներն սկսեցին
պատրաստվել տուն գնալու:

Յերբ դուրս յեկան, արգեն ուշ էր: Միծաղելով և
զրուցելով գնում եյին գեպի տրամվայը: Սակայն գեռ
կես կվարտալ չեյին անցել, յերբ իրենց հետեից լսեցին
արագ քայլեր: Շնչակտուր, առանց գլխարկի, նրանց
հետեից վազում էր ծանոթ ոտարերկրացին, վորը շատ
հուզված էր: Նա ներողություն խնդրելով պատմեց,
վոր իրերից պակասում է իր համար շատ թանգա-
գին մի փոքրիկ բան: Նա ասաց, վոր այդ իրը բացի
իր արժեքից, թանգագին է նաև վորպես մոր հիշա-
տակ: Նա հասկանում է, վոր այդ, իհարկե, նրանց
կողմից մի կատակ է, բայց, թախանձագին խընդ-
րում է վերադարձնել այդ իրը:

Սոնյան շփոթվեց: Նա մեքենայորեն ձեռքը տա-
րավ վերարկուի գրպանը: Զգաց, վոր ձեռքը ինչ-վոր
սառը, մետաղյա բանի գիպով: Հանեց: Ի՞նչ սարսափ
բան: Նրա ձեռքում փայլում էր այն Փիգուրան, վորի

մասին ոտարերկրացին ասում էր: Յերբ, ի՞նչպես այն,
ընկավ իր գրպանը: Ընկերուհին զայրացած ուսերը
թոթվեց, շուռ յեկավ ու գնաց: Մնացին յերկուսով:
Յեվ այստեղ ոտարերկրացին վերջացրեց իր սկսած
խաղը:

Նա առաջարկեց մոռանալ ամբողջ այս անախորժ
պատմությունը, միայն մի պայմանով... Սոնյան պետք
է նրան միայն մի չերեկոյի համար տար վորոշ գծա-
զրեր: Յեվ թվեց, թե հատկապես ինչպիսի գծազրեր:

Ոտարերկրացին նախազգուշացրեց, վոր նա կարող
է ընկերուհու կողմից չանհանգստանալ, քանի վոր
նա կաշխատի նրան համոզել և ամեն ինչ կծածկվի:

Լրտեսն առատաձեռն էր: Նա նույնիսկ Սոնյային
նվիրեց այն փոքրիկ իրը, վորն իբր թե, գողացել
էյին իրենից:

Սխտեմատիկ լրտեսական կապն այսպիսի նենգ,
չարամիտ միջոցներով է հաստատվում: Այդ կապը հե-
տագայում ոտարերկրացու կողմից ամրապնդվում և
մանր նվերներով և զանազան ընծաներով:

Վերջում, յերբ լրտեսները մերկացվեցին, պարզվեց
նաև այդ ընկերուհու դերը:

Նա յեղել է չերերուն, անկայուն մարդկային
նյութ վորոնող և մատակարարող, ինչպիսին է Սոնյան,
վորին այդպես հմտորեն ոգտագործում է թշնամին:

ԴԱՍԱՏՈՒՆ

Մի գործարանում ինժեներ-տեխնիկական աշխատողների համար կազմակերպվել էր գերմաներեն լեզվի ուսումնասիրություն խմբակ:

Յերեկոյան, աշխատանքից հետո, խմբակի անդամները հավաքվեցին կարմիր անկյունը առաջին պարապմունքին:

Շուտով յեկավ նաև դասատուն: Նա ճշտապահ, կարճիկ մի ծերուկ էր, յեղջուրե շրջանակով ակնոցներով, շատ շարժուն և ծիծաղկոտ:

Յերբ գործարանային կոմիտեյի անդամը ծանոթացրեց նրան ապագա աշակերտների հետ, ծերուկն արտասանեց փոքրիկ և բոլորին հաճելի մի ճառ:

Նա ասաց.

— Շատ ուսուցիչների մեթոդներ սխալ են և հարկ յեղած արդյունքը չեն տալիս, առաջին հերթին նրանց այն ցանկություն պատճառով, վոր նրանք կամենում են միանգամից ամեն ինչ ընդգրկել: Չկանպատկազրում:

Իմ կարծիքով, անհրաժեշտ է հենց սկզբից ուղղությունը վորոշել և նրանով խստորեն առաջնորդվել: Յես կարծում եմ, վոր չեմ սխալվի,— ծերուկը թի հայացք նետեց ներկա յեղողների վրա,— յեթե առաջարկեմ ուկնդիրների ներկա կազմին, իսկ ձեր մեծամասնությունը, ինչպես ինձ հայտնի յի, ինժեներներ և

տեխնիկներ են,— յես չեմ սխալվի,— կրկնեց նա,— յեթե առաջարկեմ ձեզ ուսուցման արտադրական ուղղությունը:

Հավանություն բացականչություններն ընդհատեցին դասատուի ճառը:

Մենք պետք է արտադրական թեմաների սահմաններից դուրս չգանք: Այդ կարագայնի ուսման ընթացքը և արդեն իսկ ամենամոտ ապագայում զգալի ոգնություն յուր յուր յուր կտա ձեր աշխատանքին:

Դասատուն փոքր ինչ լուծությունից հետո շարունակեց.

— Յես բավական մեծ մանկավարժական փորձ ունեմ: Յես բազմաթիվ խմբակներ եմ դեկավարել և գիտեմ, վոր չի կարելի հույս դնել սովորողների միատեսակ կազմի վրա: Յեվ ձեզ մոտ, ինչպես մյուս խմբակներում, կլինեն հետ մնացողներ: Այդ պատճառով յես նախազգուշացնում եմ, վոր հավանական է ձեզանից միքանիսը, բացի խմբակում կատարվող աշխատանքից, հնգորյակում մեկ-յեքու ժամ ևս նվիրեն իմ անհատական պարապմունքներին, վորպեսզի մյուսներից հետ չմնան:

Դասատուի հետ ծանոթանալուց ուկնդիրները շատ զոհ ելին: Դոհ եր նաև գործարանային կոմիտեյի անդամը:

Պարապմունքներն սկսելուց առաջ դասատուն անցկացրեց յուրահատուկ փոքրիկ քննություն-ստուգում՝ թե յուրաքանչյուր ուկնդիր ինչ չափով է տիրապետում լեզվին:

Յուրաքանչյուր սովորողի նա տվեց միքանի հարց և առաջարկեց նրանց պատասխաններն իսկույն ևեթ տալ զրավոր կերպով:

Այսպիսի հարցեր եյին տրված.

Ո՞վքեր են նրանց ծնողները:

Բանի տարի յեն աշխատում գործարանում:

Ի՞նչ պաշտոն ունեն:

Ի՞նչ աշխատանք են կատարում:

Ստացված պատասխանները դասատուն խնամքով դրեց պորտֆելի մեջ, հայտնելով, վոր հաջորդ պարապմունքին նա արդեն բավական լավ կգիտենա խմբակի կազմը և ուկնդիրներն զիտության մակարդակը:

Այսպես սկսեց աշխատել խմբակը:

Մեկ ամսից հետո անցկացվեց առաջին գրավոր աշխատանքը: Սովորողները գրեցին շարադրություն դասատուի առաջարկած «Մեր գործարանը» թեմայով:

Դասատուն պահանջում էր խնամքով շարադրել՝ ոգնելով նրանց, ովքեր դժվարանում էյին թելադրության ժամանակ համապատասխան բառեր գտնել:

Սովորողներն աշխատում էյին բարեխղճորեն, շարադրելով իրենց գրավոր աշխատանքում այնպիսի տեղեկություններ և փաստեր, վորոնց հաղորդումը այլ հանգամանքներում իրենք թերեւս համարեյին: զգալի տվյալների հրապարակում:

Ժամանակն անցնում էր: Ծերուկ դասատուն գործարանում դարձավ տանու մարդ: Նա մասնակցում էր պատի թերթում, կանոնավոր լուսաբանում էր խմբակի աշխատանքը, շարադրում էր գործարանի բանվորներին ուսուցման մեջ ընդգրկելու լայն պլաններ:

Մի պարապմունքի ժամանակ դեկտվարն ասաց, վոր խմբակի ուկնդիրներ՝ ինժեներ Վասիլը և տեխնիկ Ռուբինչիկը հետ են մնում, և վոր այդ կապակցութամբ խմբակը կարող է իր պլանը չկատարել:

Դասատուն անհրաժեշտ էր համարում այդ յերկուսի հետ լրացուցիչ կերպով պարապել, նույնիսկ յեթե գործարկումը հրաժարվի այդ ժամերը վարձատրելուց:

— Ինձ համար, վորպես հասարակական աշխատող-մանկավարժի,— ասաց նա,— ամենից կարևորն է, վոր իմ դեկտվարած խմբակն իր պլանը լիովին կատարի, իսկ ինչ վերաբերում է փողին, այդ յերկրորդական բան է:

Գործարկումը համաձայնեց և լրացուցիչ պարապմունքներն սկսվեցին:

Վասիլյեվը և Ռուբինչիկը, գործարանի ամենափարեղ և ամենից զաղտնի ցեխերի աշխատողները շատ լեռնադուռն աշակերտներ դուրս յեկան:

Դասատուի ունեցած զրույցների թեմաները և վատարվող աշխատանքներն էլ ավելի կոնկրետ դարձան՝ «Իմ ցեխը», «Ինչ տվինք մենք այս տարի», «Ինչպես ենք մենք պայքարում վորակի համար», «Մեր գործարանն ու յերկրի պաշտպանությունը» և բազմաթիվ այլ նյութեր:

Շատ եյին աշխատում Վասիլյեվը և Ռուբինչիկը:

Կորցնելով չափի ամեն տեսակի զգացմունք, մոռանալով ուղեմական գաղտնիքի մասին, նրանք իրենց բանավոր և գրավոր պատասխաններում շարադրում էյին տեղեկություններ արտադրական ծրագրերի, արտադրանքի, սարքավորման դրության և բազմաթիվ այլ հարցերի մասին:

Ծերուկ դասատուն արժանանալով գործարանային կոմիտեյի գովասանքներին, իր ծառայություններն առաջարկեց մի ուրիշ ուղեմական գործարանի և ակսեց այնտեղ աշխատել:

Նա իր «մանկավարժական» գործունեությունը հաջողությամբ անց եր կացնում և՛ այստեղ, և՛ այնտեղ։ Բայց կարճ ժամանակից հետո, ծերուկին բանտարկեցին։

... Յեվ գործարանի աշխատողները, առաջին հերթին խմբակի ուկնդիրները, վորոնք տառապում էին ապուշային հիվանդությամբ—անհողությամբ, անկեղծորեն զարմանում էին, վոր իրենց կողմից այգճան հարգված «անշառ» ծերուկ-դասատուն դուրս յեկավ փորձված լրտես, խորհրդային պետության արգահատելի թշնամի։

ՏԻՆՆԻԿԸ

Դեպքը տեղի յե ունեցել խորհրդային հարավային նավահանգիստներից մեկում։

Հանգստյան ուր եր, արևային և շոգ։ Զբոսնողների խմբերը թափվել էին ծովափ, զբոսնում առափնյա ծառուղում։

Նավահանգստին մոտենում եր մի նավ։

Նա ոտարերկրյա տուրիստներ եր բերում։

Նավը պետք և նավահանգստում կանգնեց ընդամենը մեկ ժամ և շարունակեց դնալ իր մարշրուտով ափերի և ափերի մոտենալով յերկրի սրտին։

Ծովափին շատ ժողովուրդ կար, ճարպիկ տղաները ֆռռալով սրան-նրան առաջարկում էին կոշիկ մաքրել, և դրա հետ միասին կարող էին ծովի մեջ սուզվել, յեթե վորևե մեկը արծաթ դրամ զցեր նրա հատակը։ Ծովափի մշտական լուսանկարիչները իրար էին հրում նկարների հսկայական կույտով և հարավային բազմապիսի լուսանկարներով։ Սկզբի վերևում, համարյա ուղղակի ծովափին մոտիկ, նեղ յերկար նստարանի վրա տեղավորվել էին յերեք հոգի։ Ինչպես յերևում եր, դա մի ընտանիք եր։ Հայրը, վոր բարձրահասակ, ամուր կազմվածքով մի տղամարդ եր, քաղաքացիական նավատորմի ծառայողի համազգեստով, ծխում եր յերկար տարորինակ ձևի ծխամորձ։ Նրա կողքին նըստած եր արդեն հասակն առած, լավ հագնված մի կին,

վորը ձեռքին բռնել եր շքեղ դարգաւոված մի մեծ տիկնիկ:

Նստարանի մոտ, տասն տարեկանի չափ մի աղջիկ ավագի վրա ինչ վոր բան եր դժագրում:

Քիչ հեռու, բաղրիքին կրթնած կանգնած եր համեստ հագնված մի մարդ: Ծուլորեն ծխելով, նա դիտում եր մոտեցող նավը:

Շչալը սուր կերպով չչաց: Նավը կանգ առավ և ալիքներն վրա ոթորվեց:

Տախտակամածի վրա խռնվեցին ուղեվորները, լավեցին ծիծաղի ձայներ, վողջույններ: Վամանք նավակածանքով շապուռմ եյին գեպի նավահանգիստը:

Ափին կանգնած մարդը հանկարծակի աշխուժացավ: Նա թեսավ այն անձնավորությանը, վորին սպասում եր:

Ափ իջավ բարձրահասակ, գեր ոտաբերկրացի մի կին: Նրա հետ գնում եր մի աղջիկ: Կինը ձեռքին ունեւր մի տիկնիկ:

Մարդը ժպտաց: Աչքի տակով նայելով հարեան նստարանին, նա նկատեց, վոր նստարանի վրա նստածներից աշխուժացան, տեղերում շարժվեցին: Տիկնիկը դնելով նստարանի վրա, կինը նայեց ժամացույցին:

Ոտաբերկրացի կինն աղջկա հետ, վոր իջել եր նավից, դանդաղ բարձրանում եր գեպի սկզբը: Այնտեղ, վորտեղ նստած եյին յերեք հոգին, այդ նստարանի մոտ նրանք կանգ առան:

Դիմելով աղջկան, կինը ոտաբերկրացի մոտ:

— Ել՛լա, սիրելիս, գնա գնիր այս հրաշալի քաղաքի տեսարանների նկարներից, իսկ յես կնստեմ այս-

տեղ: Ծովի որորումից հետո գլուխս քիչ պտույտ և գալիս:

Աղջիկը գնաց:

Կինը նստեց նստարանի վրա և հոգնած շարժումով իր կողքին դրեց տիկնիկը: Այժմ յերկու տիկնիկներն ել դրված եյին իրար կողքի:

Քիչ անց աղջիկը յեկավ: Նա բերեց մի քանի լուսանկարներ, բայց մայրը նույնիսկ նրանց վրա չնայեց:

— Դե, այժմ նավ գնալու ժամանակն ե:— Նա վեր կացավ և վերցրեց տիկնիկը, բայց վոչ թե իրենը, այլ մյուսը, վորը դրված եր նրա կողքին: Փոխանակումը կատարվեց միանգամայն աննկատելի և աննշմարելի կերպով:

Բայց այն մարդը, վոր կանգնած եր քիչ հեռու, տեսավ:

Նա անմուլթ քայլվածքով, վոր իբր թե դրոսանքի յեր գուրս յեկել, հետեց գնացողներին:

Չեկիստի սրատես աչքը չխաբեց: Այն տեղեկությունները, թե ոտաբերկրացի տուրիստի անվան տակ ոտաբերկրացի կնոջը հանձնված տիկնիկի մեջ թագնւմ է եյին գաղտնի լռեհասկան տեղեկություններ: Հանձնման ձեռք մատնված եր սրամտորեն ու հասարակ-բայց չեկիսատեղան զգոնությունը խորաբանեց լռեհասների պլանները: Թշնամիները մերկացվեցին և բանաւարկվեցին:

«ԽՈՒՆԻՆԻ ՀԱՄԱՐ»

Ռազմական գործարանի տեղամասում բռնվեց մի տնտեսութ մարդ: Պարզվեց, վոր նա խուլուհամար է:

ՆԳԺԿ ուսյոնական բաժանմունքում խուլուհամարը ձեռքերի և գեմքի շարժումներով բացատրեց, վոր պատահամբ է ընկել գործարանի տեղամասը: Թափառելով ու մտրալով նա իր համար գեղերելու տեղ է փնտռելիս յեղել և աննկատելիորեն ընկել է այնտեղ: Այս բացատրությունները բացարձակորեն հնարովի էին: Սակայն, այնուամենայնիվ վոչ մի հանցանշան, վոչ մի բան չկար, վորով կարելի լիներ ապացուցել, թե այդ մարդը գործարան է մտել այլ նպատակներով:

Քննիչը բռնվածի հետ յերկու ժամից ավելի աննպատակ քարշ յեկավ: Վերջապես կարգադրվեց խուլուհամարին ազատել:

Քննիչը յերկրորդ անգամ իր մոտ կանչեց խուլուհամարին, միքանի հարց տվեց, և բացի անմիտ ձայներից ու գլխի անդոր շարժումից նրանից վոչ մի պատասխան չստանալով բարձր ձայնով հայտարարեց:

— Դե լավ, հրաման կա ձեզ ազատել, հիմա կբերեն ձեր իրերը: Մյուս անգամ, զգուշացեք, քարշ չդաք գործարանի տեղամասում:

Հետո նա փորձեց նույնը բացատրել նաև նշաններով:

Խուլուհամարը նստած էր անտարբեր և միայն քիչ հետո, յերբ նա սկսեց հասկանալ քննիչի շարժ ու ձևից, թե ինչ է ասում, ուրախ կերպով ինչ վոր բան մրմնջաց և գլխով նշան արեց:

Խուլուհամարը ազատ արձակվեց: Ամբողջ որը նա Թափառում էր քաղաքում, թրե էր գալիս շուկայում և վողորմություն խնդրում:

Նա ուշ յերեկոյան քաշվեց քաղաքի ծայրամասը: Թակեց ցածիկ ու փոքրիկ մի տան պատուհան, թաղիքով ծածկված դուռը ձռնչյունով բացվեց և նա անհետացավ դռան հետևը: Իսկ յերկու ժամ հետո անակից դուռս յեկավ մի հասակավոր տղամարդ, յերկար հնաձև վերարկուով և կեպիով: Տղամարդն ունեւր շիկավուն բեխեր և նույնպիսի փոքրիկ միւրուք:

Շտապ ու թափ-թափ քայլերով նա գնում էր կայաքանի ուղղությամբ:

Ներկայացնելով իր տոմսը, մարդն տնցավ գնացքի մոտ: Գնացքը պատրաստվում էր շարժվելու: Հընչեց յերկրորդ զանգը: Դանդաղորեն սողացին կանաչ վագոնները: Մարդը նստել էր կուպեյում և ծխում էր: Նա հանեց գիրքը, սկսեց քննութ կերպով թերթել, հետո ցած դրեց և մտածմունքի մեջ ընկած, նայում էր պատուհանից դուրս:

— Թույլ ավիք վառել, — դեպի նա ձգվեց ծխախոտը ձեռքին հարեանը:

— Խնդրեմ:

Նույն կուպեյի հարեանի ձեռքը, վորով ծխախոտը բռնված էր, արագ և աննշմարելի մի շարժում գործեց

և հաճոյակատար մարդու շիկավուն միւրուքը դեմքից
խակույն անջատվեց: Մարդը վախեցած մի կողմ գնաց,
ձեռքը շտապ տարավ գրպանը:

— Հանգիստ, առանց շփոթվելու, խուլուհամը,—
կանգնեցրեց նրան հանգիստ, նախադուշափնող մի-
նայն վերևից:

Նազանի սև բիբը ուղղված էր նրա գլխին: Պարզ-
վեց վոր «խուլուհամը» ոտաբերկրյա պետուկյան
փորձված, հին լրտես է: Նա փորձում էր մտնել ուղղա-
կան գործարան դիվերսիոն նպատակով:

ԶՈՐԿԱՆ

Յերբ մարդու միայն տաս տարին է լրացած,
գովար է ասել, թե նա յերիտասարդ է: Յեվ ահա
Զորկային այդպիսի բնորոշումը միանգամայն սաղա-
կուն էր:

Նա գունատ, լղարիկ մի աղջիկ էր՝ յերկու փոք-
րիկ հյուսերով, կարճիկ թիով, մեծ յերկնագույն աչ-
քերով, վոր տաս տարեկանից էլ յերիտասարդ էր
յերևում:

Յերեսաները սիրում էին նրան: Նա լավ էր սո-
վորում, ակտիվ ախոսներ էր, ունէր ընկերուհի, վորին
պատմում էր իր փոքրիկ գաղտնիքները:

Բայց Զորկան ունէր մի գաղտնիք, վորը վոչ
վոքի չէր վստահում: Զորկան սաստիկ վախենում էր
մետրոյից, ավելի շատ շարժվող սանդուխքներից—
հսկալատորից:

Այս վախը, վորը վոչ մի բանով չէր բացատրվում
և անհասկանալի յեր, թե ինչից է, Զորկան վոչ մի
կերպ չէր կարողանում հաղթահարել:

Ամեն ժամանակ հսկալատորին մոտենալիս նա
դողում էր: Նա յերբեք այնտեղ մենակ չէր գնում,
գնալիս էլ ջղաձգությամբ պինդ կաշում էր այդ ժա-
մանակ իր մոտ գտնվող մարդուն:

Նա լայն բաց էր անում իր, առանց այն էլ հըս-
կայական յերկնագույն աչքերը և հանդարտ ու դան-

դադ վայրելիքի և վերելքի ժամանակ համարյա չեք շնչում:

Զորկան ընտանիքում մենակ եր միծանում: Նա շատ քիչ եր տեսնում իր մորը, վորը մի բարիկին եր, դրամատիկական թատրոնի միջակից բարձր դերասանուհի: Նա քիչ եր տեսնում նաև խորթ հորը, վորը խոշոր տնտեսական աշխատող եր:

Մայրը սիրում եր Զորկային: Բայց նա, անհավասարակշիռ և ջղային լինելով, աղջկան միատեսակ չեք վերաբերվում: Հաճախ մեծ սիրով գրկում եր նրան և հանկարծ միանգամից վանում իրենից բացականչելով:

— Դե այդպես պրոզայիկ հում, հում ես նման... Վոչ, Դու դերասանուհի չես դառնա... Բերանը... Բիթը... Դու մայրիկից վոչինչ չունես, դու Ալեքսեյի պատճենն ես:

Զորկան արդեն ընտելացել եր մոր այս մենախոսություններին: Նա համբերությամբ լսում եր այս բոլորը և յերբ մայրը հարց եր տալիս. «Դե, հում ես նման դու այդպես», նա ինքն շտապ պատասխանում եր. «յես պրոզայիկ եմ, յես իմ հայրիկ Ալեքսեյի պատճենն եմ»:

Հայրիկ Ալեքսեյը... Այդ վաղուց եր: Վեց տարի առաջ Զորկայի հայրն ուղարկվեց կուսակցական կազմակերպության կողմից հացամթերումների և սպանվեց կուլակային գնդակով:

Զորկան այն ժամանակ դեռ չորս տարեկան եր: Բայց նա պայծառ, անմոռանալի հիշողությամբ հիշում եր իր այնքան հասարակ, ուրախ հորը:

Մոտենում էին ամառային արձակուրդները:

Կանաչով եյին ծածկվում Մոսկվայի պարկերն ու այգիները:

Այսօր պարապմունքները վերջացան սովորականից շուտ, վերջին յերկու դասերը չկայացան:

— Զորկա, տհա՜ն գնանք, — կանչեցին նրան յերեխաները, և դպրոցականների խմբին հաճույքով ընդունեց արևային ադակոտ փողոցը:

Յերբ նա իրենց բնակարանի դանդը տվեց, դուռը բացեց Ֆեդյա հորեղբայրը, Զորկայի խորթ հայրը:

— Հորեղբայր Ֆեդյա, դուք արդեն տանն եք:

— Զորկա, ինչո՞ւ այդպես շուտ:

Համարյա յերկուսն էլ միաժամանակ զարմացան: Խորթ հոր ձայնի մեջ նկատվում եր մի փոքր թագնելած զայրույթ:

— Ահա թե ինչ, աղջիկս, ծառայությունից յես շուտ եմ յեկել: Ինձ մոտ պետք է գամի ծանոթ: Մենք պետք է աշխատենք, իսկ դու գնա գրասիր: Յեղանակը լավ է, տաք, իսկ այստեղ դու մեզ միայն կխանդարես: Գնա, Զորիկս, գրասիր:

Նա փաղաքշանքով ձանապարհ դրեց նրան, նրան ուսախառն գրկելով:

Զորկան ուրախ եր մենակ վազվզելու: Նա ուղեց միայն գրքերը տուն դնել: Ուրախ վոստյուններով նա վազեց իր սենյակը: Յեվ հենց այդ բոպեյին դանդը հնչեց:

Այդ բոպեյին Ֆեդյա հորեղբայրը Զորկայի համար անհուսկանալի մի բան արեց, վորը շարժեց նրա հետաքրքրությունը: Նախքան զանգահարողի համար դուռը բացելը նա մոտեցավ և պինդ ծածկեց նրա սենյակի դուռը:

Միջանցքից լավեցին ծանր քայլեր:

— Դուք մենակ եք,—հարցրեց անծանոթ մարդը: Ֆեդյա հորեղբայրը ինչ վոր բացատրեց ցածր, շտապ ձայնով: Բայց Ջորկան բռնեց չհասկացավ:

Հյուրի հետ միասին Ֆեդյա հորեղբայրը գնաց իր սենյակը: Ջորկայի դրոսները ցանկութունն անցավ: Դրա փոխարեն աճում էր հետաքրքրությունը:

«Ո՞վ էր յեկտը: Ինչո՞ւ Ֆեդյա հորեղբայրը ուղարկում է նրան զբոսնելու և ինքը ցերեկով յեկել և աշխատանքից: Չե՞ վոր քանի անգամ նրա մոտ են յեկել յերեկոները, նրա հետ միասին գրել են, գծագրել և միշտ մայրիկը և նա մնացել են տանը: Իսկ այսօր, չգիտես ինչու, սենյակի դռնն էլ փակեց, չե՞ր ուզում վոր նա տեսներ յեկողին»:

— Հորեղբայր Ֆեդյա, գնում եմ,—բարձր ձայնով գոչեց Ջորկան, վազեց միջանցքով, չիկացրեց կողպեքը, պինդ խփեց սուտքի դռնը և...մնաց:

Աղջիկը կամացուկ, գազաադողի, բավականութունից փայլատակող աչքերով, վոր նա այդպես խորամանկ բան մտածեց, հետ վերադարձավ: Մոտեցավ դռանը և քարացած կանգնեց: Ֆեդյա հորեղբայրը բարձր և հուզված ձայնով ասում էր.

— Սա անմոռությունն է: Ձեր հեռախոսային դանդը ինձ համար միանգամայն անսպասելի յեր: Դուք այժմ իմ բնակարանում եք: Սա պարզապես խելագարությունն է...

— Ե՛, սիրելիս, դուք վախկոտ եք, դուք սատանայի նման վախկոտ եք,—հեգնանքով կտրեց Ֆեդյա հորեղբայրը խոսքը անծանոթ մարդը:

Ջորկան ուշադրություն դարձրեց այն բանի վրա, վոր այդ մարդը ուռածներն բռնեց անկանոն, քիչ կոտորտված ձևով և արտասանում:

— Յե՛վ ինչ սարսափելի բան նրանում, վոր յես» ոտարերկրյա ֆիրմայի ներկայացուցիչ, այցելեցի մեր տրեստի հարգելի կառավարչի, վորը սարքավորում է գնում մեզանից իրենց գործարանների համար: Դե, գործի անցնե՛ք: Մենք վրդովված ենք ձեր դանդաղաշարժությունից: Ձեր կազմակերպության արոցկիստական աշխատանքի համար առատորեն միջոցներ են կա թողնվում: Մենք ձեզ հնարավորություն ենք տվել բաց թողնված արտասահմանի հետ, վոր շատ ոգտակապեր հաստատել արտասահմանի հետ, վոր շատ ոգտակար արդյունք ունեցավ... Յե՛վ այսպես, բանն ինչո՞ւնն է: Ինչո՞վ բացատրել ձեր այս դանդաղաշարժությունը: Լինտերային ցեխերի մասին մենք միշտ հիմա դեռ լինտերային ցեխերի մասին չենք ստացել: Ձեր տված խոստումները չենք ստացել գործարանում ավարի կազմակերպելու մասին, միշտ այժմ մոռում է, վորդես խոստում, վորպես պատասխան լսվեց խորթ հոր ձայնը. ցածր, կարծես խնդրում էր.

— Անհեթեթությունն է, անհեթեթություն,— կտրեց նրան անծանոթը.—դուք տրեստի տերն եք: Հեռացրե՛ք այդ չափից դուրս անհանգիստ մարդկանց:

Ջորկան այլևս չկարողացավ կանգնել և լսել: Նավախ զգաց: Ուզում էր բարձր ձայնով լաց լինել: Արցունքները զսպելով, կամացուկ, վորտի մատների ծայրերի վրա, դուրս յեկավ բնակարանից: Ջորկան չարժանիքի հետևից դուռը փակեց:

Գուհար, շփոթված աղջիկն զգում էր, վոր նա գարծել է մի մեծ, սոսկալի գաղտնիքի վկա: Բայց ի՞նչ անել:

«Հորեղբայր Ֆեդյա... ինչու այդպես... Նա նրան այնքան փաղաքում էր, շատ խաղալիքներ էր նվիրում, մեքենայով ման էր ածում...»

Յեվ հանկարծ Զորկան հիշեց հորը, Ալեքսեյ հայ-
րիկին: Մայրիկը պատմում էր, վոր հայրիկին սպա-
նել են թշնամիները նրա համար, վոր նա պայքարում
էր խորհրդային իշխանության համար:

«Ուրեմն հորեղբայր Ֆեդյայի և այն անծանոթի
նստաններն են սպանել...»

Ալլիկը նստեց սանդուխների վրա և լաց յեղավ:
Նրա արցունքների մեջ վերավորանք կար և անոգնա-
կանություն: Նա չգիտեր, ինչ անել: Պետք էր մի բան
վորոշել, բայց ի՞նչ:

Վերևում չխկաց կողպեքը:

«Այդ մեզ մոտ է», անցավ նրա մաքուր:

Կողիկների զգուշ ճռնոց: Կողքից անցավ մի
մարդ: Դուռը պինդ ծածկվեց:

...Յեվ Զորկան վորոշեց: Նա վերկացավ և հետեվեց
գնացողին:

Արևը խփեց նրա աչքին, կարծես խաղ էր անում:
Զորկան գնում էր բռունցքով սրբելով արցունքները,
աշխատելով աչքից բաց չթողնել առջևից գնացող
մարդուն:

Ահա փողոցի մեջտեղում ձեռքը վերել լարձրաց-
րած քաբացած կանգնած է միլիցիոները, բաց է թող-
նում մեքենաները և մարդկանց: Կվազեր նրա մոտ,
բայց նա, վորին հետեվում էր, գնում էր առաջ: Զոր-
կան վախենում էր հեռ մնալ:

Նրա դիմաց փայլում էր հսկայական «Մ» — մետ-
րոն: Անծանոթն արագ մտավ նախասրահ: Նոր փոր-
ձություն Զորկայի համար:

Բռնելով բազրիքից, վախից թուլացած, նա սա-
հեց ցած: Ստորերկրյա գնացքի դռներից Զորկան և

նրա ուղեկիցը մի կերպ ներս մտան և փակվեցին
այնտեղ «Պատրաստ» կախարդական կանչից հետո:

Տասը րոպե հետո, Զորկան ուշադրությամբ նայեց
այն տան և բնակարանի համարը, ուր մտավ անծանոթը,
կանգնած միլիցիոների դիմաց, ինչ վոր տաք-տաք բան
էր ասում նրան:

Բայց արդեն վորոշ ժամանակ հետո նրան ուշադրու-
թյամբ լսում էր մի մեծ առանձնասենյակում պաշտպա-
նական գույնի կարմիր դետալիցաներով վերնաշապիկը
հագին մի մարդ, և նշումներ. կատարում նշատետրում:

Հորեղբայր Ֆեդյային հենց նույն գիշերը բան-
տարկեցին: Պարզվեց, վոր նա ոտարերկրյա հետախու-
զության հետ կապված արոցկիստ է, իր հայրենիքի, իր
ժողովրդի թշնամին:

Իսկ Զորկան, առաջվա նման չնստած առաջին
նստարանին, սովորում է:

ՔԵՌԻ ԿԱՐԼՈՒՇԱՆ

Ամեն ուր, յերբ դպրոցական պարապմունքները վերջանալու գանգը խփում եր, յերեխաները վազում եյին դեպի զբոսարան:

Այնտեղ, յերկար նստարանի վրա սպասում եր նրանց նոր բարեկամը՝ ուրախ, ժպտերես քեռի Կարլուշան:

Այս փոքրիկ, շարժուն ծերուկը, այնքան հառա-
րակ և ուրախ, դեռ հեռվից ժպտում եր յերեխաներին:

— Բարե, պիոներներ:

— Բարե ձեզ, քեռի Կարլուշա: Ի՞նչպես են գործերդ:

— Վոչինչ, մի՞թեծեր մարդուն շատ ե հարկավոր:
Նստած, ող եմ շնչում: Նստենք, կտրիճներ: Յես ձեզ հիմա ֆոկլորս ցույց կտամ:

Նա բարձրացնում ե լղարիկ ձեռքը և յերկար մատերը շարժում:

— Չեղքս դատարկ ե, այժմ: Այժմ նայեցեք: Մեկ, յերկու,—նա սիղմում ե բռունցքը, փչում ե նրա վրա և խորամանկորեն ժպտալով բաց անում.— խնդրեմ:

Բռի մեջ յերկու փոքրիկ դրամ: Յերեխաները հիանում են: Ահա այսպես միշտ, ամեն ուր, քեռի Կարլուշան հյուրասիրում եր նրանց նոր ֆոկլորներով, սրամիտ հնարովի բաներով:

Վոչ վոք չգիտեր, վորտեղից եր յերևացել այս բարի, փոքր ինչ ծիծաղաշարժ ծերունին: Այստեղ, դպրոցի կողքի զբոսավայրում տեղի յեր ունեցել նրանց առաջին ծանոթությունը:

Քեռի Կարլուշան ասում ե.

— Ո՞ւմ կինոյի փողն ե պակասում: Վերցրե՞ք Յես ինձ համար նորից կպատրաստեմ:

Նա մեկնում ե դրամը պիոներ Կոստյային, ուղ-
մական հայտնի ինժեների տղային: Նրա հետ ծերուկն
առանձնապես քնքույշ ե:

Բայց քեռի Կարլը յերեխաներին վոչ միայն ֆո-
կլորներ և ցույց տալիս, այլ հաճախ նա նրանց հետ
կատակով խոսք և բացում նրանց ծնողների մասին:
— Ով ինչպիսի՞ հայր ունի, ինչպիսի՞ մայր ունի, ով
ինչպի՞ ե զբաղվում, ում ծնողներն են ավելի լավ...

Նա արտասանում ե ուրախ վրդաստվոթներ. «Ամեն
տեսակ մայրեր պետք են, ամեն տեսակ մայրեր կարե-
վոր են»... և ծիծաղում ե նրանց վրա, յերբ յերեխա-
ները տաք վեճի յեն բռնվում իրար հետ իրենց մայրե-
րի և հայրերի առավելությունների մասին, վորտեղ
են նրանք աշխատում և ում աշխատանքն ե կարևոր:

Մի անգամ քեռի Կարլուշան հարցրեց յերեխա-
ներին.

— Ինչպես ե դպրոցում, ոտա՞ր լիզվից շատ ե
հուփ տալիս:

— Հուփ են տալիս, քեռի Կարլուշա, շատ են հուփ
տալիս,— հառաչեց Կոստյան:— Ահա, տո՛ն համար տվե՞ր
են, իսկ յես այդ ձևերը չեմ հիշում:

Քեռի Կարլուշան ցնցվեց:

Ինչ արած, դու լավ տղա յես, հարկավոր ե քեզ
ազնել: Միայն, ահա թե ինչ. չգիտեմ, վորտեղ պարա-
պել: Դպրոցում չի կարելի, ինձ մոտ ել անհարմար ե,
ձեզ մոտ տանը,— յերևի, շատ մարդ կա, կխոսնաքեն...

Տղան ուրախացավ:

— Ինչ եք ասում, քեռի Կարլուշա, տանը վո՛չ վո՛ք չկա: Մեզ մոտ շատ ուշ են գալիս: Գնանք, խնդրեմ:

— Դե, լավ, գնանք, միայն Կոստյա տես, կլռես, յեթե վոչ ասելուդ համար դու կտուժես թե քո ծնողների կողմից և թե դպրոցում:

Կոստյան ծերուկին տարավ իր մոտ: Տեղավորվեցին հոր առանձնասենյակում, մեծ գրասեղանի մոտ:

Հանկարծ քեռի Կարլուշան գլխի ընկավ, թե ինչ ասի:

— Այ քեզ դժբախտություն,— ծխախոտը մոռացա: Իսկ յեթե մի հատ խորը չքաշեմ, գլուխս չի աշխատի: Բայց և այնպես ծերություն ե: Սիրելի Կոստյա, դու ավելի փոքր ես, վաղիւր աշատեղ աճկոտնը, գնիր ինձ համար ծխախոտ, իսկ յես դեռ կնայեմ, տեսնեմ ինչ ես գրել: Տուր տետրակը:

Տղան շուտով վերադարձավ: Ծերուկը նստած եր նույն տեղում: Նա արդեն մաքուր և կանոնավոր արտադրել եր դպրոցական առաջադրանքը: Յերևում եր, վոր քեռի Կարլուշան լավ գիտեր ոտար լեզուն:

Տղան շատ ուրախ եր: Դպրոցական աշխատանքը պատրաստ եր: Քեռի Կարլը խոստացավ հետագայում ևս ոգնել նրան:

Բայց յերեկոյան ամպրոպը ճայթեց:

Յերբ հայրը, աշխատանքից վերադառնալուց և մի քիչ հանգստանալուց հետո անցավ իր առանձնասենյակն աշխատելու, հանկարծակի դուրս յեկավ սենյակից հուզված, չար և կտրուկ դիմեց կնոջն ու տղային:

— Ո՞վ ե քրքրել իմ սեղանը: Զ՞ե վոր յես խընդրել եմ ձեռք չտալ իմ թղթերին:

— Վո՛չ վո՛ք,— գունատվելով տասց Կոստյան: Վոչ վո՛ք չի յեղել: Ծիշոտ ե, աշատեղ ե յեկել մի ծերունի՝ քեռի Կարլուշը, բայց հենց այնպես... հենց մի քիչ ոտար լեզվից ինձ ոգնելու...

Հայրը աչքերը հառած նայեց Կոստյային, նստեցրեց նրան և սկսեց հարց ու փորձ անել:

Յերկու որ հետո Կոստյան նորից հրավիրեց իրենց տուն քեռի Կարլուշին ոտար լեզվից իրեն ոգնելու:

Աշատեղ ել նրան ձերբակալեցին, բռնելով հանցանքի վայրում:

Հետաքննության ժամանակ ապացուցվեց, վոր «բարի», «սիրալիր» քեռի Կարլը մի ոտարերկրյա հետախուզության փորձված և հին լրտես ե:

ՓԱԹԵԹՈՎ ԱՆԾԱՆՈԹԸ

Նորերս լրացավ Լյովայի տաս տարին: Նա սովորում է յերկրորդ դասարանում և պատրաստվում է դառնալ պիոներ:

Լյովան ապրում է մոր և տատի հետ: Հայրը մեռել է յերկու տարի առաջ: Մայրն աշխատում է գործարանում, տունն է գալիս ուշ յերեկոյան, վորովհետև քաջի աշխատանքից, սովորում է նաև դասընթացներում:

Այն բնակարանը, վորտեղ ապրում է Լյովան, փոքր է, բաղկացած է ընդամենը յերկու սենյակից: Մեկ սենյակում ապրում են նրանք յերեքով, իսկ մյուսը զբաղեցնում է Վասիլի Իվանովիչը, այն գործարանի պահեստապետը, վորտեղ աշխատում է Լյովայի մայրը:

Վասիլի Իվանովիչը մտերիմ էր Լյովայի հետ: Հաճախ յերեկոները նա պատմում էր իր անցյալի մասին, գերմանացիների հետ պատերազմի մասին: Շուրջ եր տալիս խաչը և ասում, վոր նվեր է ստացել քաջության համար:

Հաճախ Վասիլի Իվանովիչը կանֆետիվ թեյով եր հյուրասիրում Լյովային և նույնիսկ կինո յեր տանում:

Այսոր առավոտից բնակարանում լռություն է:

Մայրը և Վասիլի Իվանովիչը աշխատանքի յեն, իսկ տատիկը գնացել է խանութները: Փողոցում աշնանային բարակ անձրև էր մաղում:

Լյովան տխուր էր: Նա դուրս յեկավ միջանցք: Մռթ է: Դատարկ: Ահա այստեղ, հենց Վասիլի Իվանովիչի սենյակի դիմաց նա յերբեմն կազմակերպում էր իր խաղերը: Նա դառնում էր վորսորդ և հետևում այն վագրին, վորը պետք է յերեկար միջանցքի հակառակ ծայրին: Յերբեմն նա իրեն սահմանապահ էր պատկերացնում և թաղնվում էր անկյան կեղտոտ կողովների և կապոցների հետևը—նա գնում էր սահմանը խախտողների հետքերով:

Ահա այժմ ել Լյովան պառկել է և թաղնվել, ամուր սեղմելով իր ձեռքի մեջ մոր նվիրած հրացանը:

Բայց նրա խաղը խանգարեցին: Մուտքի դռան կողպեքը չըխկաց և յերկարավիզ կոշիկները ճռճուցնելով ներս մտավ Վասիլի Իվանովիչը: Առանց իր սենյակը մտնելու, նա թակեց Լյովայի սենյակի դուռը: Պատասխան չկար: Այն ժամանակ Վասիլի Իվանովիչը կիսով չափ բացեց դրսի դուռը և ինչ վոր մեկին կանչեց:

Դանդաղորեն միջանցք մտավ Թիկնոցը վրան մի մարդ, հետը մի փաթեթ:

Լյովան թաղնվեց անկյունում: Նրա հետաքրքրությունն ավելի շարժվեց: Նրան նույնիսկ թվաց, վոր ինքը հանցագործ է վորսում:

Խաղն ավելի հետաքրքրել էր դառնում:

Մարդն անցավ Վասիլի Իվանովիչի սենյակը:

Դուռը կիսով չափ բաց մնաց և տղան լսում էր և տեսնում այնտեղ կատարվածը:

— Ի՞նչպես ձեզ հաջողվեց աննկատելի անցնել,— հարցրեց Վասիլի Իվանովիչը:

— Դա յերկար պատմություն է,— արձագանքեց նրան անծանոթը, —այժմ յես Սերգեյեվ եմ: Կանգ եմ առել յես «Դոն» հյուրանոցում: Հասկանալի՞ յես: Այս քրը,— նա ցույց տվեց փաթեթը— վաղը կտանես գործարան, սինթեզի ցեխը:

«Այնտեղ, վորտեղ մայրս է», անցավ Լյովայի մտքով: Սկսեց ավելի ուշադիր լսել:

Անծանոթը շարունակեց.

— Հիշում եք դուք իմ հրահանգը, ինչպես վարվել: Թագցրեք մի վորեւե առանձին տեղ, լցրեք և հայդա գործարանից: Հեռու: Թե չես, վոսկորներն ել չեք հավաքի: Հա, ահա ձեզ կազմակերպությունից ...— Նա ձեռքը տարավ գրպանը և Վասիլի Իվանովիչին տվեց մի կապոց փող:— Խնդրի հաջող կատարման դեպքում ելի կլինի: Իսկ ինձ ուշանալ չի կարելի: Այսօր յերեկոյան մեկնում եմ:

Մարդը վեր կացավ, դուրս յեկավ սենյակից, կամաց ծածկեց իր հետեից բնակարանի դուռը:

Վասիլի Իվանովիչը խնամքով վերցրեց փաթեթը, բարձրացրեց պարկետի սալերից մեկը և փաթեթը կոխեց հատակի տակ: Հետո, նա կողպեց սենյակը և դնաց:

Լյովան դեռ միջանի ըոպե անշարժ պառկած էր. նրա սիրտը կատաղորեն խփում էր: Նա դուրս յեկավ թագստոցից և չծածկելով կեպին, առանց վերարկուի և կրկնակոշիկների թռավ փողոց: Նրա վրտները տակ

ձգվում էր փոսերի ջուրը, բայց նա վռչինչ չեր նկատում:

«Շնու: Շնու»:

Ահա հերթապահ միլիցիոները: Վազեց դեպի նա:

— Յես ուզում եմ ժողկոմին տեսնել: Շնու:— Միլիցիոները զարմացած նայեց նրա հուզված լեզուին:

— Իսկ ի՞նչ ե պատահել:

Լյովան դժվարանում էր խոսել:

— Այստեղ գործարանը... գործարանն են ուզում պայթեցնել...— նա պատրաստ էր հուզմունքից լաց լինել:

Միլիցիոները հասկացավ, վոր գործը լուրջ է: Վազելով հասավ հեռախոսային տնակին և կանչեց հարկավոր համարը:

Միջանի ըոպե հետո կարիք պետիցայով վերանշապիկներ հագած յերկու մարդ ուշադրութ յամբլսում եյին Լյովայի պատմածը:

Նա մանրամասն պատմում էր ըողորը:

Անվանեց հյուրանոցը և ասաց այն մարդու ազգանունը, վորը յեկել էր Վասիլի Իվանովիչի մոտ:

Հենց նույն ուրը թշնամիները բանտարկվեցին: Լյովան կանխեց գործարանի պայթեցումը և ավերումը: Նա փրկեց հարյուրավոր մարդկանց կյանքը:

ԱՆԸՆԴՈՒՆԱԿ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻՆ

Սերյոժայի հայրը թերթում հայտարարություն էր ավել.

«Մի փոքրիկ ընտանիքի համար հարկավոր է տնային աշխատող»:

Ընտանիքն իրաք մեծ չէր. հայրը՝ խոշոր ռազմական աշխատող, մայրը՝ բժշկուհի և Սերյոժան՝ տասներջորս տարեկան պիոներ: Ահա ամբողջ ընտանիքը: Շուտով աշխատողը յիկավ: Նա ուներ բավական լավ հանձնարարական և կանոնավոր փաստաթղթեր: Տնային աշխատողի անունը Նյուրա յեր: Նա գիտեր լվանալ, հարթուկել, ճաշ պատրաստել... Արտաքուստ շատ ամոթխած էր ու համեստ: Սերյոժայի մայրը նրան հավանեց:

Այն հարցին, թե նա արդյոք զրապետ է,—Նյուրան բացասական պատասխան ավեց և նույնիսկ հառաչեց.—հնարավոր չի յեղել սովորել:

Մայրը զարմացավ:

— Տարորինակ է... Այժմ շատ քիչ են անգրագիտները, ինչ էս մտածել, վոր մինչև հիմա չես սովորել: Սերյոժա,—գիմեց նա վորդուն,—գու պետք է այս բացը շտապ կարգով վերացնես: Նա մեղ մոտ հին հասարակական աշխատող է,—հանաքով ավելացրեց մայրը,—Գերագույն Խորհրդի ընտրությունների ժամանակ մեր տանն ապրող յերկու ծերուկներին կարճ

ժամանակում գրել սովորեցրեց, իսկ դու յերիտասարդ ես, հիշողությունդ լավ է, գործն ավելի արագ կընթանա:

Աշխատավորուհին սիրով համաձայնվեց:

Սերյոժան էս չբողոքեց այս լրացուցիչ բեռնավածության դեմ:

Շուտով սկսվեցին պարապմունքները: Պարզվեց, վոր Նյուրան շատ անընդունակ աշակերտուհի յե: Շատ դժվարությամբ էր սովորում: Նա համարյա վայրկենապես մոռանում էր այն բոլորը, ինչ բացատրում էր նրան յերիտասարդ ուսուցիչը:

Ծնողներն սկսեցին հետգհետե ծիծաղել իրենց վորդու վրա:

— Դե, պրոֆեսոր, ինչպե՞ս են գործերդ. — յերբեմն հեզնաբար ասում էր հայրը, դիմելով վորդուն. — դժվար է շարժվում,—ասում էս,—ուսուցումը: Դա քեզ համար վաղեյբոլ խաղալ չե: Դե, յեթե ուսուցչի անուն էս կրում, գործը հասցրու մինչև հաղթական վախճան:

Սակայն Սերյոժան չէր մտածում հրաժարվել դասերից: Դպրոցեց հետո, ավելի հաճախակի, նա յերբասերից: Դպրոցեց հետո, ավելի հաճախակի, նա յերբակար նստում էր իր քիչ առաջագիմող աշակերտուհու հետ և համբերատարությամբ բացատրում էր նրան զանազան քերականական գերիմաստություններ:

Մի որ ցերեկով Սերյոժան շուտ վերադարձավ տուն, գիրքը ձեռքին տեղավորվեց ճաշասենյակում բազկաթռի վրա: Դիրքը նա վերցրել էր իր մտերիմ ընկերոջից յերկու որով և շտապում էր կարդալ, վորպեսզի ժամանակին վերադարձնի:

Հորեան օհնակի դուռը կիսաբաց էր: Նյուրան

փառաբար ձեռքին պտույտ եր գալիս հայրիկի սեղանի շուրջը:

Գրքում կարդացած ինչ վեր դարձվածքի վրա մտածելով՝ Սերյոժան մեքենայորեն բարձրացրեց գլուխը և շփոթված հայացքով հետևում եր աշխատավորուն:

Ի՞նչ ե այս: Նյուերան կռացել ե սեղանի վրա գրված բաց գրքի վրա: Յերևում ե, ինչ վոր մի բան նրան հետաքրքրել ե: Ահա նա շատ սովորական շարժումով շրջում ե յերեսը: Նա կարգում ե:

Հանկարծակի ցնցվելով, կարծես հասկանալով, Նյուերան հետ թռավ սեղանից:

Սերյոժան վայրկենապես աչքերն իջեցրեց: Գրքին նայելով, նա զգում եր, վոր աշխատավորուն հին հուզված և կասկածանքով իրեն ե նայում: Յեւ նա այնպիսի դեմք ընդունեց, վոր թե վոչինչ չի նկատել: Նյուերայի վարմունքը նրան տարրերինակ և անհասկանալի յեր:

Վորոշեց պատմել ծնողներին: Հետո միտքը փոխեց, վախեցավ, վոր նրա «գյուտի» վրա կծիծաղեն, կամ թե կմտածեն, վոր նա այս բոլորը հնարել ե, վորպեսզի մի կերպ ազատվի դասերից:

Միջանի որ հետո հայրը մոր հետ պատրաստվում եյին թատրոն գնալ:

— Յես նույնպես գնում եմ,—ասաց Սերգեյը,—կգնամ ընկերոջս մոտ:

— Իսկ յես մի փոքր կպառկեմ: Մի տեսակ վատառոջ եմ, կողքս ծակում ե, գլուխս ցավում, մրսել եմ, յերեւի,—ասաց Նյուերան, նրանց ճանապարհ գցելիս:

Սերգեյը դուրս յեկավ ծնողների հետ: Նրանց

ուզեկցելուց հետո նա հորից խնդրեց բնակարաններանալին, բացատրելով, վոր ինքը մոտադիր ե ընկերոջ մոտից շուտ վերադառնալ և չի ուղում անհանգըստացնել հիվանդ աշխատավորուն:

Ստանալով բանալին, նա անմիջապես վերադարձավ տուն: Կամացուկ բացեց մուտքի դուռը և մտավ տուն: Սենյակի պինդ չփակած դռան արանքից լույս եր թափանցում: Սերյոժան կռացավ դեպի անցքը և քիչ եր մնում հուզվածներից գոռար. «Անդրապետ»...

Նյուերան նստել եր հոր սեղանի մոտ, և նայելով թղթին, ինչ վոր շտապ բան եր արտագրում բլոկնոտում: Իրեն չմասնելու համար, զգուշությամբ, Սերյոժան դուրս յեկավ սանդուխքների վրայի հարթ տեղը և կարծես վոչինչ չեր պատահել, զանգահարեց:

Նյուերան իսկույն չբացեց:

— Քնել եյի,—աչքերը տրորելով և հորանջելով բացատրեց նա.—չլսեցի:

Սերյոժան ներս մտավ սենյակ:

Այնտեղ ամեն ինչ սարքին ու կարգին եր, ինչպես միշտ:

Յերբ հայրը վերադարձավ թատրոնից, Սերգեյը պատմեց նրան «տնային աշխատավորուն» մասին:

Միջանի որ հետո «աշխատավորուն» ձերբակալվեց:

Մի ոտաբերկրյա պետության լրտես լինելով, նա անդրապետ տնային աշխատավորուն անվան տակ սողոսկել եր խոշոր ռազմական մասնագետի տունը: Վերպեսզի ձեռք բերի կարևոր գաղտնի նյութեր:

Պիոների զգուշությունն ոգնեց մերկացնելու թշնամուն:

«ՍԵՎ ՔՌՉՈՒՆՆԵՐ»

Մեծ գասամիջոցին յոթերորդ գասարանի աշակերտ
Հենրիխ Կնեկերը իրենց գասարանի միջոցներն կեր-
ների կանչեց մի կողմ:

— Տղաներ, լավ կլինե՞ր գայիք ինձ մոտ,—ասաց
նա կրսավայր.—կխոսե՞յինք դեպից, դենից, պատեֆոն
կլսե՞յինք: Հրաշալի պլաստիկաներ ունենք, արտա-
սահմանյան են:

— Իսկ հիվեր կան ձեզ մոտ տանը:

— Վոչ վոք, միայն յեղբայրս ե, բայց նա լավ
տղա յե, չի խանդարի:

— Կավ:

Հանգստի նախորդակին աղաները հավաքվեցին
Հենրիխի բնակարանը:

Ամենը դուրս յեկավ այնպես, ինչպես նա ասում
էր—շատ լավ պատեֆոն, արտասահմանյան պլաստիկ-
աներով:

Հենրիխի յեղբայրը, վոր յերիտասարդ մի տղա
յեր, հյուրերին ընդունեց հասարակ և սիրալիր կերպով:

— Ապա, ապա, տղաներ, համեցե՛ք, շնորհ բերե՛ք,
ուրեմն պետք է ուրախանանք:

Յեվ իրոք, շատ ուրախ էյին:

Նրանք յերկար մնացին: Յերբ բաժանվեցին, ար-
դեն ուշ եր:

— Գուք շուտ-շուտ յեկե՛ք,—հրավիրում էյին Հեն-
րիխն ու իր յեղբայրը բաժանվելիս:

Տղաները դարձան այս բնակարանի մշտական
հաճախորդները: Նրանց ամեն ժամանակ սիրալի-
քնդուռնում էյին, ամեն տեսակ բաներով հյուրասի-
րում: Հենրիխի յեղբայրը միշտ տանն եր լինում: Նա
ուրախության կազմակերպիչն եր, հնարագիտություն-
ների մեջ անսպառ:

— Մենք Հենրիխի հետ խիստ մտերիմ ենք, մեզ մոտ
ամեն ինչ կատարվում է առանց ձևականությունների,
ընկերաբար: Իսկ զուք, տղաներ, ինչպես եք ձեր
յեղբայրներին, ծնողներին հետ:

Դպրոցականները մանրամասն պատմում էյին
իրենց յեղբայրների, ծնողների մասին, ով ինչ է
անում, ով ինչով է զբաղված...

Պիոներ Դիմա Ռակիտինը (գանգատվում եր.

— Իսկ յիս իմ հորը բոլորովին չեմ տեսնում: Նա
աշխատում է ռազմական քիմիայի գծով, միշտ զբաղ-
ված է, նույնիսկ հանգստյան օրերին:

— Այդպես, այդպես, հասկանում եմ, կարեկցում
եմ: Յես, յեղբայր, նույնպես քիմիկոս եմ: Հա, ի դեպ,
իսկ հայրդ տանը չի աշխատում:

Դիման գլխով արեց, հաստատելով նրա ասա-

— Ինչպես չե, նույնիսկ շատ հաճախ, գեղերենքը
նստում է, անընդհատ ինչ վոր գծում, գրում, կարդում է:
Նա այժմ ինչ վոր մի գյուղտի վրա յե աշխատում:

Շրջապատողների ծիծաղն ու աղմուկն ընդհատեց
նրանց խոսակցությունը:

Այդ յերեկո Հենրիխի յեղբայրն առանձնապես
ուրախ եր, նա ծիծաղում եր, պարում, ուրախ պատ-
մություններ եր պատմում:

Յերբ վազելուց ու պարելուց բոլորը թուլացել

Հայրն և նստել սեղանների մոտ, նա վեր կացավ և հայ-
տաբարեց, վոր ուզում է մի դործնական առաջար-
կություն մտցնի:

— Տղաներ,—սկսեց Կնեկները:—Մենք բոլորս բա-
րեկամներ ենք, ճիշտ չե՞:

Հավանություն տվող բացականչություններն ու
ժափահարությունները հաստատեցին, վոր նա չի
սխալվել:

— Բայց մեր բարեկամության մեջ ինչ վոր մի
բան պակասում է: Յեվ գիտե՞ք ինչ... Արկածներ,
խորհրդավորություն: Ահա այդ պատճառով յես առա-
ջարկում եմ ստեղծել մի խմբակ, գաղտնի խմբակ: Թե-
կուզ անվանենք այն... «Սե թռչունների ընկերու-
թյուն»:

Այս միտքը տղաներին շատ դուր յեկավ: «Սե
թռչուններ»,—իրոք խորհրդավոր է և լավ:

Կնեկներին հանձնարարվեց կազմել նոր ընկերու-
թյան կանոնադրությունը:

Հենց այստեղ էլ վորոշվեց, վոր բոլոր հավա-
քութիւններն ու նման յերեկութիւնները պետք է խիստ
գաղտնի պահվեն:

Տղաները բաժանվեցին զրգուլած և ուրախ: Միայն
մի տեսակ տարորինակ էր յերևում Ռակիտինը. նա
մտածկոտ էր, շփոթված և սակավախոս:

— Դիմկա, ի՞նչ է պատահել քեզ,—հետաքրքրվում
էին ընկերները:

— Ինձ դուր չի գալիս այս ամբողջ խաղը: «Սե
թռչուններ», խորհրդավոր խմբակ, հորս մասին ինչ-
վոր շատ էր հարցուփորձ անում:

— Վերջ տուր, խնդրեմ, դու քո հիմար կասկած-

ներից յերբեք ձեռք չես քաշում: Չես հավանում,—մի-
շա: Միայն ամոթ է, վախեցար ընկերության մեջ
մտնել, ահա հիմա էլ զանազան բաներ ես հնարում,
վորպեսզի մի կերպ դուրս պրծնես:

Բայց Ռակիտինը չէր վախենում: Վորպեսզի իր
կասկածներն ստուգի, նա Կնեկներին մոտ յեկավ
նաև հաջորդ յերեկույթին:

Հենրիխի յեղբայրը հավաքվածներին կարգաց նոր
ընկերության կանոնադրությունը: Կանոնադրությու-
նը պահանջում էր խիստ գաղտնի պահել «Սե թռչուն-
ների» գոյությունը: Այնտեղ նույնպես ասվում էր,
վոր ընկերության յուրաքանչյուր անդամ պարտավոր
է վորևէ հերոսական բան կատարել, զբաղով հաստա-
տելով ընկերության անդամ լինելու իր իրավունքը:

Տղաները հուզվեցին:

Ուրեմն ի՞նչ, ի՞նչ պետք է անել:

Կնեկները չէր շտապում պատասխանել:

Նա մտածկոտ դիտում էր նրանց և, վերջպես,

նրա աչքերը կանգ առան Ռակիտինի վրա:

— Յես չգիտեմ, ինչ կանեն մյուսները, բայց ահա
Դիման կարող է հերոսական գործ կատարել,—կարող
է ապացուցել մեր ընկերությանը ծառայելու իր պատ-
րաստակամությունը: Թող ընկերությունը հանձնարա-
րի ինձ և Հենրիխին խոսել Ռակիտինի հետ, իսկ
հետևանքների մասին մենք կպատմենք:

Բոլորն աղմկածայն համաձայնվեցին:

Կանոնադրությունն ընդունվեց և բոլորը գնացին

սեղանի մոտ տոնելու այդ հանգիստավոր զեպքը:

Յերբ Կնեկները ֆիաց Դիմայի հետ մինակ, նա

պարզ և լուրջ կերպով սկսեց խոսել նրան հանձնա-
բարձրիք գործի մասին:

— Իմ կարծիքով, Դմիտրի, դու պետք ե դառ-
նաս ընկերության նախագահը, դու խելացի տղա յես, և
այս բոլորը դու կարող ես շատ օնտաքքիւր կերպով
կազմակերպել: Սակայն դրա համար պետք ե տղանե-
րին ցույց տաս, վոր դու ընդունակ ես մեծ գործ կա-
տարելու: Իմ գլխում մի շատ հետաքրքիր միտք ծա-
գեց, չգիտեմ, դու ինչպիսի կընդունես: Դու պետք ե
ընկերությանը ներկայացնես մի վորևէ կարեոր փաս-
տաթուղթ:

Ապա, մի յերկու ժամով վերցրու ձեր տանից
հորդ գծագրերը: Ձե՛ վոր այդ բոլորը նա տանն ե
թողնում:

Դիման լուռթյամբ գլխով արեց: Կնեկերը շարու-
նակեց:

— Այդ լուրջ և պատասխանատու քայլն անմի-
ջապէս կբարձրացնի տղաների մոտ քո հեղինակու-
թյունը, — իսկ դու անշուշտ, կընտրվես: Դիման ցած
եր նայում, նա վախենում եր աչքերը վերե բարձ-
րացնել:

«Ուրեմն, ճիշտ ե, ուրեմն, նրա կասկածները
Կնեկերների մասին ճիշտ դուրս յեկան»:

Նրա լուռթյունը համաձայնության տեղ ընդու-
նելով, Կնեկերը ճարեկամաբար խփեց նրա ուսին:

Ապա, հայդա պարիւր, ապագա նախագահ:

Տղաներն այս անգամ ել ուշ բաժանվեցին:

Բայց Ռակիտինը այլևս վոչ մի բանի մասին
ներանց հետ չեր խոսում:

Տուն գալով, մանրամասն բոլորի մասին հորը
պատմեց:

Շուտով Կնեկերը բանտարկվեց: Նա խոստովանեց,
վոր իր փոքր յեղբոր՝ Հենրիխի միջոցով նա ծանո-
թություն եր հաստատում գայրոցականների հետ, վո-
քոնց ոգտագործում եր դանաղան պաշտպանական գոր-
ծարաններում աշխատող նրանց ծնողների աշխատան-
քի մասին լրտեսական տեղեկություններ ստանալու
համար:

«Սե թռչունների ընկերությունն» ստեղծված եր
նրա կողմից նրանց հավաքույթների գաղտնիքն
ապահովելու համար: Միաժամանակ նա պետք ե հեշ-
տացներ լրտեսական տեղեկություններ ստանալու
հնարավորությունը:

ՊԱՌԱՎ ԿԻՆԸ

Մի քարե պատ ե բաժանում գործարանի մեծ շենքը նրա կողքին կանգնած բնակելի տներից։ Պատի մեջ ամրացված ե դարպասը։ Այս տանը բանվորներն ապրում։ Տունը գործարանի գլխավոր մուտքից բաժանող միջանի փողոցով չչրջելու համար նրանք անցնում են այս դարպասով։

Դարպասի մոտ միշտ կանգնած ե պահակը՝ հրա-
ցանով։ Տան բակում, հենց պատի մոտ մի փոքր հրա-
պարակի վրա տեղավորվել են բազմաթիվ բնակարան-
ների փոքրիկ բնակիչները։ Այստեղ նրանք վալեյբոլ
եյին խաղում, թռչկոտում եյին գծադրված դասարան-
ների վրայով։

Բակում խաղացող յերեխաները պահակի հետ շատ
մտերիմ եյին։ Նրանք գիտեյին, վոր նրան հանձնա-
րարված ե պահպանել գործարանը, ե յերբ նա իր պու-
տի վրա յե, նրա հետ խոսել չի կարելի։ Բայց յեր-
բեմն վալեյբոլ խաղալու ժամանակ գնդակը շատ բար-
ձրը գցելիս ընկնում եր քարե պատի մյուս կողմը՝ գոր-
ծարանի բակը։ Յեվ այն ժամանակ հրացանով մարդը
հանդիմանաբար որորելով գլուխը, ասում եր.

— Ապա, հայա գնդակի հետևից, մի վայրկյանում
վերադառնալ։

խաղացողներից վորեւ մեկը նետի նման սլափում
եր դարպասից ներս ե միջանի բոպե հետո հրապա-
րակ եր վերադառնում պնդակը ձեռքին։

Աշնանային տաք որ եր։ Դպրոցից վերադարձած
յերեխաները թափվել եյին բակը։ Բոլորի հետ վազում
եր տասնմեկ տարեկան Սվետլանան։ Թռչկոտելով,
վազում եր գնդակի հետևից։ Հետո սկսեցին տափ-
կընոցի խաղալ։ Սվետլանան ամենից շատ սիրում եր
այդ խաղը։ Նա միշտ այնպիսի տեղ եր թագնվում, վոր
վոչ վոք նրան գտնել չկարողանա։

Հենց պատի ձախ կողմում գտնվում ե բակի մուտ-
քի դուռը։ Ծուռ ու մուռ սանդուխքները տանում են
ներքև, խոնավ ե մութ նկուղը։

Մեկ, յերկու, յերեք։ Սվետլանան թափով իրեն
շարտեց դեպի մուտքի դուռը, հետո՝ սանդուխքներով
ներքև։

«Ինչպես ցուրտ ե, խոնավ։ Բայց ինչ ե այս։ Այս-
տեղ ինչ վոր մարդ կա»։

Սանդուխքների ներքևի աստիճանի վրա նստած
եր մի պառավ կին։ Նրա գլուխը կապած եր թաշկի-
նակով, իսկ ինքն ամբողջապես կնճռոտված։ Այդպիսի
պառավ կանանց Սվետլանան տեսել եր միայն այն
ժամանակ, յերբ մոր հետ անցնում եր յեկեղեցու մոտով։

— Փոքրիկս, սիրելիս, անընդհատ վազում ես,
խաղում,—ասաց պառավը, դիմելով Սվետլանային։—
Իսկ յես ահա, շատ եմ ծերացել, մտա վորդուս մոտ,
իսկ նա չկա, բնակարանը փակ ե, ահա նստել եմ,
հանգստանում եմ, սպասում, թե յերբ կգա։

Սվետլանան ուշադրությամբ դիտում եր պառա-
վին, նա բոլորովին չեր վախենում։ Միայն տանջում
եր նրան հետաքրքրությունը։ Ինչու նա հանգստանա-
եւ նրան հետաքրքրությունը։ Ինչու նա հանգստանա-
ւու համար իջել ե նկուղը, վորտեղ այնքան ցուրտ ե,
խոնավ, կեղտոտ։ Ինչ՞ու նա բակ չի գնում, փողոց,
վորտեղ այնպես ուրախ ե, շատ արև կա, տաքություն։

Պառավը գուրս յեկավ բարի և զրուցասեր մի կին։
Քրքրելով գրպանը, նա Սվետլանային մեկնեց մի կան-
ֆետ, և ինչպիսի կանֆետ—«Միշկա»։ Աղջիկն այդ կան-
ֆետներն անչափ սիրում էր։

Մինչ այդ պառավն իր նստած աստիճաններից
քարձրանում էր։ Նա փոքր էր, ամբողջապես սև հա-
գած։

Նրա մատներն ամբողջ ժամանակ շարժվում էին—
«Ինչպես փոքրիկ սարգեր», մտածում էր Սվետլանան։

Պառավը մոտեցավ աղջկան և սկսեց փաղաքշեք
նրա գլուխը։ Յեվ այդ շփումից ինչ վոր անդուրեկան-
քան զգաց։ Սվետլանան մի կողմ քաշվեց։

— Փոքրիկս, սիրելիս, ի՞նչ տուն ե այդ, ձեր տան
կողքին։—Շարունակեց իր հարց ու փորձը պառավը։

Սվետլանան ապշեց։ Ի՞նչպես այս պառավը չգիտե-
վոր այնտեղ գործարան ե։ Յեվ շտապեց նրան բա-
ցատրել։

— Իսկ ի՞նչու քեռին զարպսի մոտ հրացանով
ե կանգնած։

Սվետլանան թոթվեց սևերը։

— Չէ՞ վոր այդ պահակն ե, նա պահպանում ե
գործարանը։

— Յեվ վոչ վոքի այնտեղ չի՞ թողնում։

Աղջիկն ուղեց հալարառնակ։

— Ինչ թողնում ե։

— Վե՞ց չե, — անմատահ ժպտաց պառավը։

— Վոչ, թողնում ե, թողնում։— Տաքացած ասաց
Սվետլանան։

— Սա կթողնի, իսկ ներսում, հանդիստ յեղիւր,
մի ուրիշ պահակ ե կանգնած, յերբ տեսնի քեզ, գուրս
կանի։

Սվետլանան արեամարհանքով ձեռքը թափ տվեց։
— Վոչ, չի տեսնի։ Նա հեռու, մյուս պատի մոտ
ե կանգնած։

— Յեվ բակում ուրիշ վոչ վոք չկա։

Քիչ եր մնում պատասխանը բերանից դուրս թռ-
չեր։ Բայց Սվետլանան իրեն պահեց։ Նա հիշեց, վոր
հայրը նրան ասել ե, և դպրոցում ել նրան նախա-
զգուշացրել են, վոր ոտար, անծանոթ մարդկանց
հետ խոսելիս պետք ե զգուշ լինել։

Քիչ եր մնում աղջիկը լաց լինելու։ Առանց այն ել
նա շատ եր շատախոսել։ Ուզում էր գնալ վերև, յերե-
խաների մոտ։

— Տատիկ, դու սպասիր։ Յես հիմա կվազեմ վերև,
կաղատվեմ և նորից կգամ, կթագնվեմ, — բարձր ձայ-
նով ասաց նա և սլացավ վերև, թռչկոտելով միջանի
աստիճաններից։

Ահա նա նորից բակումն ե։ Խավար նկուղից հետո
արևը խփեց նրա աչքերին և մի վայրկյանում նա
կուրացավ։ Սվետլանան վազելով գնաց յերեխաների
մոտ։ Հուզմունքից դողդողացող ձայնով նա պատմեց
պառավի հետ հանդիպման մասին, նրա հարցաքննու-
թյան մասին։ Վորպես ապացույց ցույց տվեց «Միշ-
կան»։

Յերեխաներն ուշադրությամբ լսեցին։

— Ա՛յ, թե շատախոս ե հա. — ասաց նրանցից մեկը։

— Սպասի՛ր, — կանգնեցրեց նրան տասնչորս տա-
րեկան Վալոդյան։— Սվետլանա, դու նորից գնա նկուղ,
իբր թե նորից տափկնոցի յես խաղում, իսկ յես հիմա
կգնամ մի տեղ, կպատմեմ։

Սվետլանան չեր ուզում նորից հետ գնալ։ Այժմ

արդեն նա վախենում եր պառավից, բայց հասկացավ՝
վոր այդ անհրաժեշտ ե և դանդաղ կերպով դնաց դե-
պի նկուղը:

Բայց նա այլևս ցած չիջավ: Պառավը արագ քայլ-
վածքով և շուրջը դիտելով շտապում եր դեպի նա:

Հենց դարպասների մոտ նրան ձերբակալեցին:

Ինչպես հետո պարզվեց, պառավը, իհարկե, իդուր-
չեւ նկուղ մտել, իդուր չեւ փորձում գոռով իմանալ՝
վորտեղ եւ կանգնում պահակները:

Այդ պառավը մասնակցում եր լրտեսական մի-
կազմակերպության, վորը պատրաստվում եր գործա-
բանը պայթեցնել:

Նրանք ուղում եյին նկուղից գործարանի քարե
պատի տակ ստորերկրյա անցք փորել: Հանցագործները՝
հաջողության համար պետք ե պարզեյին՝ թե ինչպեա
ե կազմակերպված գործարանի պահպանությունը, վոր-
տեղ եւ կանգնում պահակները:

Այդ զազրելի հանցագործությունը խափանվեց
շնորհիվ յերեխաների զգոնության:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	Եջ
1. Հրատարակչության կողմից	3
2. Վրտական	5
3. Խափանված խաղ	12
4. Յերթասաքը ինժեների պատմածք	18
5. Մոր հիշատակը	23
6. Դասատուն	26
7. Տիկնիկը	31
8. Խուլուհամբը	34
9. Զորկան	37
10. Գեռի կարուչան	44
11. Փաթեթով անծանոթը	48
12. Անընդունակ աշակերտուհին	53
13. «Մե թռչուններ»	56
14. Պառավ կինը	62

Գլխ. խմբագիր՝ Ա. ՆԱՐԵԶՑ

Տեխ. խմբագիր՝ ԱՆ. ԴԱՅԳԱՐՅԱՆ

ՄԲԲԳԳԻՆ՝ Խ. ԱՅԴԱԶՅԱՆ

Կոնաքով սրբապետիչ՝ Մ. ՄԱՐՏԻԿՅԱՆ

Quantity 34, Shipment 4000.

Մտորագրված և ապագայում իր համար 26 հոկտեմբերի 1939 թ.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0398061

ԳԻՆԸ 1 Դ.

3294

2948

ՅԻՆՎԵՐ
ԲՅԻՒՆԱՇԷԿՍԻ
ԴԻՅԱՐՄՍՍՐԵՎԱՆ 1939